

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov

P. b. b.

LETNIK XXXIV.

CELOVEC, PETEK, 4. MAJ 1979

ŠTEV. 18 (1915)

ODPRT DVOJEZIČEN OTROŠKI VRTEC V ŠENTPRIMOŽU:

Sad našega dela in dokaz nezlomljive življenjske volje

Minula nedelja je bila brez dvoma eden najpomembnejših dni v zgodovini slovenskega naroda na Koroškem: v Šentprimožu v Podjuni je bil svečano odprt novi dvojezični otroški vrtec, s katerim je Slovensko šolsko društvo v Celovcu skupno z domačini postavilo temelje za predšolsko vzgojo otrok, pripadnikov obeh narodov in v obeh jezikih. „Česar vse do danes niso hotele omogočiti oblasti, namreč najosnovnejšo pravico humanega sveta — pravico do vzgoje otrok v materinem jeziku, to pravico so si domačini priborili in vzeli sami,“ je poudaril Marjan Srienč, ki je povezoval spored otvoritvene svečanosti. Z dvojezičnim otroškim vrtcem v občini, ki uradno sploh ni dvojezična, smo koroški Slovenci opozorili, kako krivičen je sedanji zakon o narodnih skupinah, ki ga zato upravičeno in dosledno odklanjamo. S tem sadom našega dela pa smo hkrati izpričali tudi našo nezlomljivo življenjsko voljo.

V zadnjih dneh in lahko bi rekli zadnjih urah so domačini še lepo uredili prostor okoli otroškega vrta, kjer so se v nedeljo zbrali številni udeleženci otvoritvene svečanosti. Pročelje vrta je krasil velik znak UNESCO in pričal, da je ta otroški vrtec prispevek k Mednarodnemu letu otroka. Ob straneh sta vihrali avstrijska zastava ter zastava mariborskega podjetja Marles, ki je izdelalo gradbene elemente poslopja. Prostor med vrtcem in nastajajočim kulturnim domom pa so napolnili obiskovalci, poleg domačinov tudi številni zastopniki in častni gostje. Med njimi so bili predsednica jugoslovanskega odbora za Mednarodno leto otroka Zora Tomič, konzul SFRJ v Celovcu Zoril Sandor, predsednik komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri SZDL Slovenije Jože Hartman, predstavniki škocijanske občine in zastopniki sosednjih občin, vodja manjšinskega oddelka pri deželnem šolskem svetu nadzornik Rudi Vouk, predstavniki narodnih in kulturnih organizacij koroških Slovencev, predsednica zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije Vida Rudolf z zastopniki šolskih ustanov in zavodov otroškega varstva, zastopniki slovenskih dijaških domov iz Trsta in Gorice, zastopniki različnih delovnih organizacij in podjetij, mladinska skupina kluba OZN iz Slovenije in mnogi drugi.

Praznično razpoloženje pa je predvsem napolnjevalo domačine — zlasti male gojence novega otroškega vrta in njihove starše, pa tudi ostale prebivalce tamkajšnjih krajev, saj so lahko s ponosom pokazali, kaj so ustvarili.

Pomembnost dogodka je v svojem pozdravnem nagovoru poudaril predsednik Slovenskega šolskega društva dipl. inž. Franc Einspieler, ko je dejal, da bo ta dan v zgodovini tega kraja zapisan kot akt odločne življenjske volje solidarnostne samopomoči in narodne obrambe. „S svojimi pobudami za izgradnjo dvojezičnega vrta ter z zavzetim sodelovanjem s SSD v vseh fazah realizacije so tukajšnji ljudje dokazali, da se ne pustijo oropati

ne Škocijan odreka vsakršne narodnostne pravice.“ Govornik je naglasil, da je dvojezičen otroški vrtec v Šentprimožu, ki združuje otroke slovensko in nemško govorečih staršev in ki je v treh tednih poslovanja postal že pretesen, živ dokaz, da so krajevni ljudje pravilno ocenili potrebo po dvojezični predšolski vzgojni ustanovi v tem prostoru. „Skupaj s SSD so obstoječemu enojezičnemu otroškemu vrtcu postavili nasproti boljšo alternativo, alternativo, ki bi ob upoštevanju določil člena 7 državne pogodbe morala biti uradno realizirana v vseh javnih vrtcih na narodnostno mešanem ozemlju Koroške. Kajti ta alternativa je široko odprta do naroda soseda, je usmerjena v strpnost, medsebojno spoštovanje in sožitje med obema narodoma. Zeleti bi bilo, da bodo oblastveni dejavniki končno le spoznali, da dvojezičnost za ljudi, ki živijo na narodnostno mešanem ozemlju, ni sramota in breme, marveč obogatitev in potreba, ki ima ob odprti meji mnogotere prednosti in koristi za vse oblike mednarodnega povezovanja in sodelovanja.“

Predsednik SSD je kratko orisal potek akcije, ki je pripeljala do izgradnje otroškega vrta in ki je našla nadaljevanje v krajevnem odboru za upravljanje otroškega vrta. Odbor, ki mu pristojajo vse kompetence samostojnega upravljanja vrta, sestavljajo predstavniki krajevnih narodnih ustanov, kot sta prosvetni društvi „Danica in „Vinko Poljanec“, slovenska občinska volilna skupnost, nadalje starši in vzgojitelji ter zastopniki Slovenskega šolskega društva v Celovcu. Krajevni odbor je bil ustanovljen kot stalna institucija, ki bo nosila skrb za uspešno delovanje vrta v korist vseh ljudi, tako slovensko kot nemško govorečih, ki prebivajo v tem prostoru. (Nadaljevanje na 5. strani)

osnovnih narodnostnih pravic, med katere brez dvoma sodi vzgoja predšolskih otrok v materinem jeziku, in da odločno zavračajo krivično sedmojuljsko zakonodajo, ki prebivalstvu obči-

KHD in nemški šovinisti so doživeli polom v svojim nacionalističnim hujskanjem

Nehote se človek spomni pregovora o tistem vrču, ki je tako dolgo hodil k vodnjaku, da se je razbil. Kajti pred takimi črepinjami svoje politike se je znašel tudi koroški Heimatdienst, ki je moral zadnjo nedeljo vzeti na znanje, da ljudstvo zelo dobro zna razlikovati med nacionalistično demagogijo ter resničnimi interesi dežele. Za organizacijo, ki je o sebi trdila, da je predstavnik vsega domovini zvestega prebivalstva Koroške, je moralo biti pičlih 2000 rjavo uniformiranih udeležencev na pliberškem zborovanju naravnost porazno znamenje in zlasti nepreslišno opozorilo, da s takšno politiko danes ni več mogoče služiti domovini.

V tem smislu so Heimatdienstu in njegovim somišljenikom dali odgovor predvsem tisti, ki jih je nacionalistič-

no hujskanje proti stvarnemu reševanju vprašanja reberške tovarne najbolj posredno prizadelo — reberški delavci, ki so se odločili za protestno vožnjo v Pliberk, kjer so zbranim KHD-jevcem nedvoumno povedali, da nočejo hujskanja in ščuvanja, marveč hočejo varna delovna mesta. Njihova izpoved — pa čeprav so jo rjavi zborovalci skušali prekričati — je bila nepreslišna: koroško prebivalstvo ne glede na narodno pripadnost in jezik želi socialno varnost in nacionalni mir, zato odklanja in obsoja tiste, ki netijo narodnostno mržnjo.

Pod geslom „Za polno zaposlitev in mir — proti nacionalnemu sovraštvu“ je spregovorila Reberca in samozvanim branilec domovine povedala, da je reberška tovarna rešena; izrekla se je proti nacionalističnim

protestom in proti tistim, ki s svojim hujskanjem ogrožajo mir in deželo.

Pri tem pa reberški delavci niso sami — v njihovem protestu jih podpira pretežna večina koroškega prebivalstva, ki prav tako hoče v miru in medsebojnem razumevanju delati v korist in blaginjo skupne domovine, ne pa se pustiti zlorabljati nepoboljšljivim šovinistom za njihovo škodljivo delovanje proti koristim ljudstva in proti interesom dežele. To je izpovedala tudi ZSO v brzojavki, ki jo je poslala delavskemu svetu reberške tovarne: „Zveza slovenskih organizacij podpira prizadevanja delavskega sveta in delavcev v tovarni celuloze v Reberci za ohranitev delovnih mest. Pravtako podpiramo vaše prizadevanje, da se odnosi med slovensko in nemško govorečimi na Koro-

škem izboljšajo. Tudi naša organizacija odločno obsoja hujskanje KHD-ja v zvezi s tovarno celuloze Reberca.“

Proti neupravičenemu vnašanju nemira v javnost in proti razširjanju lažnih trditvev se je izrekel deželni glavar Wagner v pismu, ki ga je poslal predsedniku KHD Feldnerju. Zavrnil je demagoške očitke o „prodaji“ Koroške jugoslovanskemu kapitalu, hkrati pa opozoril na značilnost, da KHD politične akcije uprizarja navadno pred volitvami in se pusti vpreči v strankarski voz. Demagoško ozadje in nacionalistični značaj hujskanja proti prodaji reberške tovarne švicarsko-jugoslovanski družbi je razkrinkal tudi namestnik deželnega glavarja Frühbauer, ki je na deželnem kongresu koroških sindikatov naglasil, da je na Koroškem že mnogo nemškega, italijanskega, nizozemskega in drugega tujega kapitala, zato tudi zoper švicarsko-jugoslovansko udeležbo ni stvarnih argumentov, če se s tem zagotovijo delovna mesta. Predvsem pa se zlaganost nacionalistične gonje, češ da je reberško tovarno treba ohraniti v „koroških rokah“, razgalja ob dejstvu, da tovarna že dolga leta ni več last domačinov in da se KHD prav nič ni

(Nadaljevanje na 8. strani)

Z JASNO PERSPEKTIVO PRED OČMI

se bomo znali boriti proti tistim, ki širijo miselnost nacionalizma in narodne neustrpnosti

Spoznanje, da sta naš obstoj in razvoj odvisna predvsem od nas samih in dejstvo, da že skoraj 25 let čakamo, da bo avstrijska vlada izpolnila člen 7 državne pogodbe in s tem omogočila tudi dvojezično predšolsko vzgojo naše mladine, je bilo vodilo našim organizacijam in posameznikom v škocijski občini, da so se ob močni podpori iz Celovca lotili tako zahtevnega in odgovornega dela, kot je gradnja in upravljanje dvojezičnega otroškega vrtca, ki stoji in uspešno deluje v dvojezični občini, kateri krivična zakonodaja ne priznava statusa dvojezičnosti. Izredno veliko zanimanje domačega prebivalstva za dvojezično predšolsko vzgojo, ki se izraža v tem, da vrtec obiskuje kar 30 otrok in da v njem niti ni prostora za vse, ki bi ga želeli obiskovati, pa hkrati potrjuje, da sedanji zakon o narodnih skupinah ne more biti osnova za reševanje potreb slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Tako je ugotovil v svojem govoru na otvoritvi otroškega vrtca v Sentprimozu minulo nedeljo (o otvoritvi obirno poročamo na posebnem mestu — op. ured.) tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser. Poudaril je, da je med našimi ljudmi pa tudi med nemško govorečimi sodeželani vedno večja želja in potreba po dvojezični vzgoji; opozoril pa je tudi na številne pomanjkljivosti sedanjega koroškega zakona o otroških vrtcih, ki je v primerjavi s tozadevnimi zakoni drugih avstrijskih zveznih dežel izredno restriktiven. Taka zakonska podlaga ne odgovarja potrebam celotnega koroškega prebivalstva, še manj pa seveda posebnim potrebam slovenske narodne skupnosti, je dejal govornik in posebej naglasil:

„Iz tega mesta zato postavljamo zahtevo, da avstrijska zvezna vlada, ki je odgovorna za izvedbo člena 7 in s tem tudi za dvojezično predšolsko vzgojo, ustvari pogoje in poskrbi za finančna sredstva, ki bodo omogočili dvojezično vzgojo. Koroška deželna vlada mora zakon o otroških vrtcih, ki dejansko ne odgovarja, spremeniti v tej smeri, da bo upošteval potrebe celotnega prebivalstva, predvsem pa tudi posebne potrebe slovenske narodne skupnosti. V občinah, v katerih že delujejo javni enojezični, se pravi samo nemški otroški vrtci, pa morajo oblasti poskrbeti za dvojezične otroške vrtce. Kajti samo tedaj, če bodo avstrijske oblasti na tem področju uvedle nove, bolj demokratične oblike predšolske vzgoje, bomo lahko ugotovili, da so v mednarodnem letu otroka tudi nekaj prispevale k splošnemu napredku.“

Govornik je opozoril, da so bile v oba objekta — otroški vrtec, ki ga odpiramo in kulturni dom, ki ga bomo upajmo odprli še to jesen — vložene številne ure prostovoljnega dela mnogih občanov škocijske občine in sosednjih občin. Prav to delo pa je tisto, kar je najbolj dragoceno: priča namreč o volji in hotenju naših ljudi v tej občini, ki ji krivična zakonodaja odreka značaj dvojezičnosti. „O volji in hotenju govorim zato, ker nekateri predstavniki avstrijskih oblasti mislijo, da je dovolj, če manjšini odštelejo nekaj denarja, po možnosti za tamburice in narodne noše, in s tem naj bi bilo manjšinsko vprašanje rešeno. Toda to ni dovolj, kajti tako bi postali zrelci za muzej, kamor bi nas hodili gledat tujci — in ravno to bi nekateri radi.“

V tej zvezi je tajnik ZSO omenil nedavno poročilo kanclerja Kreiskega parlamentu, kjer je kancler trdil, da se je položaj slovenske manjšine od leta 1970 bistveno izboljšal. Tujak je treba ugotoviti, je menil govornik, da ne more biti govora o izboljšanju našega položaja, dokler moramo sami skrbeti za stvari, za katere bi morala poskrbeti avstrijska vlada — sem pa spada tudi dvojezična predšolska vzgoja. Ne more biti govora o izboljšanju, dokler naši ljudje na dveh tretjinah dvojezičnega ozemlja ne smejo in ne morejo uporabljati svojega materinega jezika. Predvsem pa ne more biti govora o izboljšanju, dokler avstrijske oblasti proti tistim, ki se potegujejo za dosledno izpolnitev avstrijskih zakonov, vodijo politične procese, hkrati pa nemško nacionalističnim organizacijam dovoljujejo, da s hujskanjem in sejanjem šovinizma zastrupljajo ozračje na Koroškem.

„Zato upravičeno ugotavljamo, da je vse tisto, kar smo si v zadnjih letih pridobili sad našega pridnega in požrtvovalnega dela, ne pa prispevek avstrijskih oblasti,“ je poudaril tov. Wieser. „Sem sodi tudi ta otroški vrtec, za katerega oblasti razen gradbenega dovoljenja doslej niso dale nobenega prispevka ali podpore. Zato bi lahko ugotovili, da je edini prispevek avstrijskih oblasti ta, da skušajo s krivično zakonodajo odvzeti občini Škocijan značaj dvojezičnosti, kar ima za posledico, da slovenski občani v tej občini nimajo pravice uporabljati svoj jezik pred uradi.“

Tajnik ZSO je zavzel stališče tudi do načrtov o razdelitvi Koroške na štiri volilna okrožja ter naglasil, da je to brez dvoma nedemokratičen ukrep, ki je naperjen proti vsem manjšim političnim skupinam in samo dokazuje, da so si v deželnem zboru zastopane stranke ponovno razdelile politično oblast v deželi in ne želijo, da bi še kdorkoli

Občinski odbornik Franc Koncilija in predsednik Slovenskega šolskega društva Franc Einspieler sta prerezala trak v slovenskih in avstrijskih barvah in s tem simbolično odprla otroški vrtec.

drug soodločal. Hkrati pa ta razvoj potrjuje pravilnost Zveze slovenskih organizacij, ki je vedno poudarjala, da je vztrajanje na formiranju posebne slovenske stranke pri deželnozbornih volitvah zgrešena in kratkovidna politika.

„Slovinci na Koroškem hočemo biti živ družbeni organizem,“ je dejal go-

vornik. „Hočemo biti tisti del avstrijske družbe, ki živi na meji med dvema sosednjima državama, ki ju že zdaj vežejo mnogi gospodarski in drugi interesi in ki ju bo v prihodnje vezalo še več takih vezi. Zato bomo kot del avstrijske družbe in hkrati kot del slovenskega naroda napravili vse, da se bomo v te tokove vključili ter jih aktivno pospeševali in sooblikovali; s tem pa bomo dosegli tudi to, da bomo dali svoji narodni eksistenci tudi materialno podlago, na kateri bomo lahko obstali in se razvijali kot živ subjekt v prostoru, v katerem živimo.“

Že na občnem zboru ZSO v Železni Kapli je bilo ugotovljeno, da ti procesi ne bodo potekali brez odporov, je menil tajnik ZSO, ki je opozoril, da se v istem trenutku zbirajo v Pliberku pristaši Heimatdiensta in kričijo, kako da rešujejo koroško domovino. „Toda prozorne so te njihove parole, kajti tako tisti, ki vedo, kaj počno, kot še bolj številni drugi, ki jih le slepijo nacionalistične parole, niso nikoli reševali Koroško in še manj Avstrijo,“ je dejal tov. Wieser. „Reševali so svojo izključno pravico, da izkoriščajo koroško ljudstvo — slovensko in nemško govoreče ljudi, in ko so čutili, da je prišel njihov trenutek, so tisti, ki so najbolj kričali o svobodi in nedeljivi Koroški, to Koroško izročili Hitlerju.“

Zato je celotno njihovo delovanje v škodo velike večine južnokoroškega prebivalstva, kar spoznava vedno več ljudi. V tej zvezi je govornik omenil delavski svet in delavstvo reberške tovarne ter njihovo odločno obsodbo nacionalističnega hujskanja in ožranja delovnih mest. Opozoril pa je tudi na dunajsko protestno demonstracijo številnih mladinskih in drugih demokratskih organizacij proti neonacističnim in nemško nacionalističnim pojavom, kjer so od vlade zahtevali prepoved delovanja takih organizacij, kot so ANR, NDP in KHD. Povedal je, da se je tem zahtevam pridružila tudi ZSO.

Tisti, ki se danes zbirajo v Pliberku, postajajo vedno bolj predstavniki časa, ki mineva,“ je poudaril tajnik ZSO. Zrak, ki jih danes še za silo ohranja pri življenju, je zrak koroške zaprtosti in provincialnosti; veter, ki ga sprošča vsestransko odprta meja in organizirano nastopanje demokratičnih sil, pa jim ne obeta nič dobrega. Seveda se moramo zavedati, da bodo storili vse, da preživijo in bo zato z njihovih strani v prihodnjih letih še mnogo težav in provokacij. Toda z jasno perspektivo pred očmi, povezani tako z maličnim narodom kot z avstrijskimi demokrati — in verjeti moramo, da bo teh iz dneva v dan več — se bomo znali boriti tudi proti miselnosti, ki jo širijo danes v Pliberku zbrani predstavniki koroške preteklosti.“

Ofenziva nemškega nacionalizma

Volilni boj, ki se na Koroškem ne omejuje le na nedeljske državnozbornske volitve, marveč se vidno usmerja tudi že na deželno merjenje sil, ki bo predvidoma letos jeseni, vedno bolj odkriva očitno ofenzivo nemškega nacionalizma. Pri tem pa je FPÖ-jevsko KHD-jevski „obrambni boj“ proti pametni rešitvi reberškega vprašanja le ena dimenzija, ob kateri se kaže tudi še druga plat tega nevarnega razvoja: kakor že leta 1972 pri zloglasnem „tafelsturmu“, tako dobivajo nemški nacionalisti tudi sedaj podporo iz znanih neonacističnih krogov.

Le tako je namreč mogoče razumeti nedavni obisk nekdanjega južnotirolskega bombaša in sedanjega „frierja“ neonacistične NDP Burgerja na Koroškem, kjer je svojim maloštevilnim pristašem govoril, kako se morajo nemški „volksgeossen“ boriti proti „laži“ o obstoju posebne avstrijske narodnosti. V istem hipu je „popravlil“ tudi še „laž“ o več milijonih umorjenih v nacističnih koncentracijskih taboriščih: trdil je, da je bilo v Auschwitzu kvečjemu milijon mrtvih Židov, kar je enega izmed njegovih poslušalcev tako prevzelo, da je plinske celice — „če bi jih takrat sploh imeli“ — proglasil kar za najbolj humano obliko smrti. Svoje „programatične teze“ je Burger podkrepil še s poklonom pred „zgodovinskimi zaslugami“ Adolfa Hitlerja, pri čemer pa ga očitno prav nič ne moti dejstvo, da se je Hitlerjeva pot v pošten delovni svet“ za mnoge milijone končala v plinskih celicah in na drugih moriščih SS-ovskega terorja, saj v zločinski SS nasprotno vidi „delno uresničitev združene Evrope“.

Sedaj je vodilni predstavnik take miselnosti napovedal, da bo NDP tudi na Koroškem povečala svojo dejavnost in po vsej verjetnosti kandidirala tudi pri deželnozbornih volitvah. Predvsem pa je zagrozil: „Če bi bilo treba na Koroškem napraviti red, tedaj lahko računate z nami...“

Glede posledic ojačenja teh sil in nevarnosti njihovih

Zvestoba tradicijam Osvobodilne fronte slovenskega naroda

Vsa Slovenija je bila prejšnji teden in v začetku tega tedna v znamenju proslavljanja obletnice Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Proslave so bile povezane tudi s praznikom dela ter s 60. obletnico ustanovnih kongresov KPJ in SKOJ ter združenih sindikatov.

Te obletnice je slavila Slovenija s številnimi novimi delovnimi pridobitvami; slovesno so odpirali nove proizvodne objekte, otvarjali pa so tudi spominske razstave ter odkrivali spominska obeležja. Med največjimi novimi pridobitvami sta brez dvoma Iskrin center za elektrooptiko in Lifestroj obrat za preoblikovalno opremo.

Osrednja proslava obletnice OF je bila prejšnji četrtek v poslopu republiške skupščine, kjer so se zbrali preživeli ustanovitelji OF in visoki predstavniki družbenopolitičnega življenja Slovenije, navzoči pa so bili tudi predstavniki ZSO iz Celovca in SKGZ iz Trsta. Na proslavi je govorila podpredsednica SZDL Slovenije Tilka Blaha, ki je dejala, da ob letošnji obletnici OF občutimo veliko praznino: „Pogrešamo tovariša Edvarda Kardelja, a se obenem zavedamo, da ga nismo izgubili, kajti njegova revolucionarna ustvarjalnost in volja, s katerima je od samih začetkov gradil Osvobodilno fronto in pozneje Socialistično zvezo, sta prav danes prisotni med nami.“ Poudarila je, da se pot in delo OF danes nadaljuje v SZDL, ki je mesto, kjer se pripravljajo, načrtujejo in izvajajo družbene akcije. Opozorila pa je tudi na zaskrbljujoči mednarodni položaj ter naglasila: „S politiko sožitja, sporazumevanja in dogovarjanja, s spoštovanjem nedotakljivosti in suverenosti drugih dežel smo pripravljene graditi odnose brez strahu in nezaupanja ter odpirati perspektive gospodarskega in kulturnega sodelovanja med vsemi državami.“

Na proslavi so letos že desetič podelili priznanja OF. Med letošnjimi odlikovanci je tudi podpredsednik ZSO Hanzl Ogris, ki je priznanje dobil „za predano politično delo ter aktivnost za enakopravnost slovenskega življa na Koroškem“. K visokemu odlikovanju mu iskreno čestitamo!

Treba je ukrepati dokler še ni prepozno

Več tisoč ljudi, med njimi zlasti veliko mladine, se je prejšnji petek kljub mornemu deževanju udeležila protifašistične demonstracije na Dunaju, na katero so vabile različne mladinske in druge organizacije, med njimi tudi Klub slovenskih študentov na Dunaju. Povod za ta veliki protest demokratičnih in protifašističnih organizacij brez razlike svetovnonazorske opredelitve je bilo nevarno naraščanje provokacij neonacističnih in nacionalističnih sil po eni strani, hkrati pa tudi nerazumljivo zadržanje oblasti, ki proti neonacistični dejavnosti nočejo ukrepati, kakor jim to nedvoumno nalagajo ustava, zakoni in državna pogodba.

Prav to zadržanje vlade in obla-

sti je bilo med demonstracijo deležno najostreje obsodbe. Številni govorniki — od zastopnikov bivših borcev proti fašizmu pa do predstavnikov mladinskih organizacij — so zelo kritično ocenili „izgovore“ odgovornih dejavnikov, ki so jih opozorili, da v avstrijski zakonodaji ni le dovolj določil, po katerih bi bile oblasti dolžne prepovedati in preprečiti vsako neonacistično dejavnost, marveč državna pogodba Avstriji te obveznosti izrecno nalaga in jo obvezuje. Poudarjeno pa je tudi bilo, da je proti neonacističnim pojavom treba pravočasno ukrepati in ne šele tedaj, ko postanejo prava nevarnost — kot smo to doživeli v prvi republiki.

Tako v govorih kot s transparenti je bila izpovedana zahteva po odločnem in pravočasnem ukrepanju pristojnih oblasti, konkretno zahteva po prepovedi in razpustitvi vseh neonacističnih organizacij, kot sta predvsem NDP in ANR. V tej zvezi pa je bil izpovedan tudi protest zoper hujskanje nemško nacionalističnih sil ter je bila izrečena zahteva po prepovedi organizacij, kot je koroški Heimatdienst. Med govorniki je bil tudi predsednik Kluba slovenskih študentov na Dunaju Franci Serajnik, ki je opozoril na visoki krvni davek, ki smo ga koroški Slovenci dali v boju proti fašizmu in si s tem priborili člen 7 državne pogodbe, ki pa še vedno ni izpolnjen.

Svojo solidarnost s protifašistično demonstracijo in njenimi zahtevami je izrazila tudi Zveza slovenskih organizacij na Koroškem. V brzojavki, ki jo je poslala organizatorjem dunajske demonstracije, je ZSO opozorila, da smo koroški Slovenci v zadnjem času izpostavljene povečanemu pritisku nacionalističnih sil zlasti v zvezi z obletnico plebiscita; Heimatdienst pa je začel z dejavnostmi, ki so naperjene zoper socialne, gospodarske in nacionalne interese južnokoroškega prebivalstva. Zato ZSO podpira zahteve po prepovedi neonacističnih in nemško nacionalističnih organizacij ter poudarja, da tozadevne obveznosti nalaga Avstriji tudi državna pogodba.

Ta očitna dvojna mera pomeni eklatantno kršenje ustavno zajamčene enakosti pred zakonom ter predstavlja kričečo diskriminacijo v smislu splošne deklaracije o človekovih pravicah. Če se avstrijski predstavniki kljub takemu kršenju lastnih zakonov in mednarodnih dokumentov sklicujejo na demokratičnost in pravni red, potem to le potrjuje dvoilčnost take morale. S pričo tega dejstva pa se tudi Burgerjev primer kaže v značilni luči: v „zahvalo“ za podporo, ki jo je svoječasno z bombami dajal boju za pravice južnih Tirolcev, ga Avstrija očitno nagrajuje s tem, da danes lahko neovirano širi svojo neonacistično dejavnost.

Res lepa „demokracija“ in še lepši „pravni red“!

Slovenski oktet ponovno navdušil koroške Slovence

Po štirih letih se nam je spet predstavil Slovenski oktet iz Ljubljane, sedaj v novi sestavi. S svojimi nastopi v Pliberku, Škocjanu, Kotmari vasi in na Brnci je otvoril svojo letošnjo svetovno turnejo, ki bo letos posvečena v prvi vrsti Afriki. Slovenski oktet, ki je po svoji ustanovitvi leta 1951 že prvi koncert v inozemstvu imel na Koroškem, je prišel tudi letos kot veliki prijatelj

turneje bolj veseli kot katerekoli druge. Mi pa lahko ugotovimo, da imamo koroški Slovenci zadosti vzroka, da se posebno veselimo obiska tega kvalitetnega vokalnega ansambla, katerega pelje vsebuje vrednote, ki jih sicer najdemo samo še v poeziji. Njegovo pelje, ki ga v mnogih deželah jemljejo kot vzorno lekcijo za domače zborne in ansamble, je s svojo že sve-

priljubljenega jugoslovanskega vokalnega ansambla. Tudi pod novim umetniškim vodjem Antonom Nanutom, ki je spremljal oktet po Koroški, nadaljuje ansambel po pretehtani pomlajitvi svojo že skoraj tridesetletno tradicijo — visoko kvaliteto petja, ki sloni na plemenitih glasovih vsakega posameznega člana, ki obvlada dovršeno umetniško izvajanje katerekoli pesmi.

Na vseh koncertih je izvajanje Slovenskega okteta publiko tako prevzelo in navdušilo, da ni hotela prenehati s ploskanjem — prosila in naravnost izsiljevala je dodatne pesmi.

In rdeči nageljni, ki jih jim je izročila mladina v imenu prosvetnih društev so lahko le skromen izraz naše hvaležnosti in veselja nad izrednim kulturnim užikom.

Slovenski oktet, ki ga označujejo tudi „osemčlanski vokalni orkester“ je za svoje delovanje dobil že vrsto priznanj. Leta 1957 in 1964 je oktet prejel najvišjo nagrado za kulturne dosežke Slovenije — Prešernovo nagrado. Ob svoji 25-letnici, ki jo je obhajal pod pokroviteljstvom predsednika Tita, pa je prejel visoko jugoslovansko odlikovanje. Med drugim pa mu je leta 1975 Slovenska prosvetna zveza v Celovcu podelila Drabosnjakovo priznanje. Zadnjo soboto pa mu je v Škocjanu v spomin na sedanjo turnejo po Koroški in v zahvalo predsednik Slovenske prosvetne zveze Valentin Polanšek predal spominsko plaketo SPZ.

Med številnimi poslušalci, ki niso hoteli zamuditi ta izjemen kulturni dogodek, pa so bili tudi jugoslovanski konzul v Celovcu Zorol Šandor, oba predsednika osrednjih slovenskih organizacij dr. Franc Zwitter in dr. Matevž Grilc, številni zastopniki slovenskih prosvetnih organizacij, številni slovenski občinski odborniki, med drugim pa je bil v Kotmari vasi navzoč tudi 3. predsednik Koroškega deželnega zbora Josef Guttenbrunner ter župan Josef Struger.

V dogovoru s Slovensko prosvetno zvezo, ki je skupaj s krajevnimi prosvetnimi društvi organizirala sedanjo turnejo, je oktet izrazil, da bo izredno rad pri prvi priložnosti spet ugodil želji koroških Slovencev po nadaljnjem nastopu okteta na Koroškem. Honorar, ki ga je prejel za snemanje na celovškem radiu, pa je Slovenski oktet prispeval za Kulturni dom na Radišah in tako še bolj izpričal svojo tesno povezanost s koroškimi Slovenci.

koroških Slovencev, in si je znova pridobil srca poslušalcev. Njegova priljubljenost se zrcali tudi v množičnih obiskih koncertov, vse štiri dvorane so bile nabito polne, tako da je prisluhnilo izvajanju okteta več kot 1100 navdušenih poslušalcev.

Na vseh štirih koncertih so se predstavili z drugačno sestavo programa. Repertoar je povsod obsegal dela starih mojstrov in skladateljev drugih obdobij, klasične umetne pesmi, narodne pesmi slovenskega in drugih jugoslovanskih narodov ter pesmi narodov sveta. Veliko aplavza so želi tudi s priljubljenimi pesmimi, ki pa jih niso zapeli v nam znanih priredbah, temveč v primorskih oziroma čeških izvirnikih.

V drugi polovici koncerta so predvajali narodne pesmi, npr. ruske, češke, italijanske, črnske duhovne in druge. Seveda pa so zapeli tudi koroško slovensko pesem, ki spada v njihov stalen repertoar in ki je prav preko Slovenskega okteta že po celem svetu pridobila svoje ljubitelje. Zato je Slovenski oktet z veseljem pozdravil na koncertu v Kotmari vasi slovenskega skladatelja in pesnika Pavleta Kernjaka, ki ga posebno cenijo zaradi tega, ker je izjemno dobro znal zajeti pristno koroško melodičnost ljudskih pesmi in je s svojim delom mnogo prispeval k slovenskemu glasbenemu zakladu. Nato pa so zapeli eno novejših pesmi Kernjaka „Ana, nina, nana“. Povsod pa je oktet zapel tudi kakšno delavsko oz. partizansko pesem.

Spored je v izbrani in izpiljeni slovenščini napovedoval predsednik Slovenskega okteta publicist Bogdan Pogačnik, o katerem je znano, da je zaljubljen v slovensko pesem; s svojimi prispevki je zakrožil kvaliteten kulturni užitek.

V svojem dopisu Slovenski prosvetni zvezi je Bogdan Pogačnik pred začetkom turneje po Koroški zapisal, da se Slovenski oktet te

lovno znano glasbeno kulturo navdušilo tako koroške Slovence, kakor tudi nemškogovoreče poslušalce. S svojim bogastvom v niansiranju in z izredno dinamičnimi interpretacijami pa je dal našim prosvetnim društvom nove pobude, kakor tudi narodu sosedu predstavlo vrhunskega slovenskega pevskega dela, ki zbuja pri vsakem dobro mislečem človeku spoštovanje in priznanje.

S kvaliteto izvedbo je tudi v tej novi sestavi seznanil poslušalce z dosežki slovenske in druge vokalne umetnosti in koroški poslušalci so se na vsakem koncertu lahko prepričali, da si je Slovenski oktet upravičeno pridobil sloves najbolj

Izkažimo se vredne žrtev ki jih je zahteval boj proti fašizmu

Prihodnji teden bomo obhajali obletnico zmage nad fašizmom. Spominjali se bomo nepozabnih dni v maju 1945, ko je na evropski celini po dolgih letih krvave vojne končno utihnilo orožje in so narodi spet lahko svobodno zadihali, osvobojeni more, ki jih je tlačila v obliki nepopisnega nasilja, kakršnega je bil zmožen le človek, ki se je v službi nacifašistični ideologiji spremenil v divjo zver. Naš spomin pa bo predvsem veljal tudi vsem neštetim žrtvam, ki so žrtvovale svoje življenje, da mi živimo v hvaležnosti se bomo spominjali protifašističnih borcev in žrtev fašističnega nasilja.

Naš poklon vsem tem junakom pa more biti iskren samo tedaj, če se zavedamo tudi njihove oporoče. Zapustili so nam obveznost, da nikoli ne smemo pozabiti njihovega boja in njihove žrtve, ker le tedaj, če bo spomin nanje tudi opomin, nam bo uspelo preprečiti, da bi se še kdaj dogajale take strahote.

Ta njihova oporoča nam nalaga dolžnost, da nikdar ne prenehamo opozarjati na zopetno oživljanje nacistične miselnosti in svariti pred nevarnimi posledicami takega razvoja. Proti silam mračnjastva je treba ukrepati pravočasno; njihovo pogubno dejavnost je treba zaustaviti že na začetku — potem, ko se razraze v gibanje, je prepozno, kakor nas učijo izkušnje iz prve republike.

Zato demokratična javnost ne more razumeti zadržanja pristojnih dejavnikov, predvsem zvezne vlade, ki je v prvi vrsti dolžna, da spoštuje in izpolnjuje ustavo, zakone in mednarodne pogodbe, pa se dela, kakor da ne bi imela nobenih pravnih možnosti za ukrepanje proti neofašističnim in nacionalističnim skupinam. Velika protifašistična demonstracija, ki so jo prejšnji teden priredile na Dunaju najrazličnejše organizacije ne glede na politično pripadnost ali svetovnonazorno usmeritev, je bila vladi in oblasti nepreslišno opozorilo, naj se končno zavedajo svojih

obveznosti. Zastopniki teh organizacij pa so tozadevno nagovorili tudi še kanclerja osebno, ki jim je moral priznati, da ne manjka zakonskih določil, ki prepovedujejo v Avstriji nacistično oziroma neofašistično dejavnost.

Vendar pa zakoni sami še niso dovolj. Treba je v smislu teh določil ukrepati, ne pa iskati izgovore, češ da je Avstrija demokratična država in je zato vsakomur dovoljeno, da se udeležuje na političnem področju. Take interpretacije demokratičnih načel gredo namreč mimo stvari in so predvsem tudi v nasprotju z državno pogodbo, ki nalaga Avstriji izrecno dolžnost, da mora preprečiti vsakršno ožbijanje in širjenje nacistične miselnosti. Pri tem pa bi moralo biti tudi notranjemu ministru Lancu jasno, da današnji neofašisti ne bodo korakali po cestah v nekdanjih nacističnih uniformah in se ponašali z izkaznicami in člankimi številkami nekdanje NSDAP — za ukrepanje proti njim vendar niso merodajne formalistične zunanosti, ampak je merodajna miselnost, ki jo zastopajo in širijo.

Glede te miselnosti in njene sorodnosti z nacistično ideologijo pa res ne more biti nobenega dvoma: tozadevno se današnji neofašisti prav nič ne razlikujejo od včerajšnjih nacistov in zato za pristojne oblasti ne more in ne bi smelo biti nobenega dvoma, kako in proti komu morajo ukrepati. Kdor danes zanika strašne zločine nacizma, tisti je nacist tudi danes — pa čeprav nosi v žepu člansko izkaznico ene izmed današnjih avstrijskih strank. Ne po tej izkaznici, marveč po njegovi miselnosti ga je treba oceniti; ne formalistično tolmačenje zakonov, marveč zavest, da je treba čuvati Avstrijo kot državo, ki se je rodila iz protifašističnega boja, mora biti tista vrednota, ki bo usmerjala delovanje in ukrepanje oblasti in državljanov.

Le tako se bomo izkazali vredne žrtev, ki jih je zahteval boj proti fašističnemu nasilju — za mir, svobodo in demokracijo.

Za boljši svet

V Slovenj Gradcu, ki je danes že po vsem svetu znan kot mesto miru in prijateljstva med narodi, so v polnem teku priprave za novo veliko mednarodno manifestacijo. Z likovno razstavo pod naslovom „Za boljši svet 1979“ bodo namreč nadaljevali plemenito idejo, ki so jo začeli uresničevati leta 1966, ko so organizirali mednarodno likovno razstavo z geslom „Mir, humanost in prijateljstvo med narodi“. Leta 1975 je ob jubileju OZN v Slovenj Gradcu sledila mednarodna likovna razstava angažirane figurative „Mir 75 — 30 OZN“. Poleg tega pa so v Slovenj Gradcu začeli tudi z urejanjem takoimenovanega Gaja miru in svobode z dragocenimi plastikami, delom umetnikov raznih narodov.

Te ideje nameravajo — kot že rečeno — nadaljevati z novo mednarodno likovno prireditvijo „Za boljši svet 1979“, ki bo predvidoma trajala od maja do julija. Razstava, na kateri bodo sodelovali umetniki iz vsega sveta, bo razdeljena na sedem oddelkov ter bo na razstavi na objektivni način govorila o aktualni skupni problematiki in dogajanju v likovnem svetu po letu 1975. Ob viziji ukinitve prostorskih meja pa bo poudarjala tudi ohranitev likovne miselnosti in značilne kulture narodov.

V tej smeri bo šlo tudi vzporedno posvetovanje na temo decentralizacije kulture in problemov kulture malih narodov, ki ga bo organizirala jugoslovanska sekcija mednarodne zveze likovnih kritikov AICA. Zanimiva pa je tudi pobuda, da bi delovni ljudje iz različnih delovnih okolij ob tej priložnosti povedali, kaj in kako si predstavljajo prizadevanje za boljši svet.

Ob vsebinski zasnovi posameznih oddelkov, ki bodo živo v umetniški podobi in angažirano prikazali vprašanja našega bivanja in odnosa do sveta, to je odnosa, ki ga sami oblikujemo ali ga nam krojijo drugi, pa bo razstava v Slovenj Gradcu predvsem tudi nova mednarodna manifestacija, posvečena velikim idealom človeštva, kot so mir, humanost in prijateljstvo med narodi.

„Minimundus“ spet vabi stare in mlade obiskovalce

„Minimundus“ ali „Mali svet ob Vrbskem jezeru“, kakor splošno imenujejo edinstveno turistično atrakcijo pri vhodu v Celovec, je minulo soboto spet odprl svoja vrata ter bo tja do jeseni privabljal stare in mlade obiskovalce od blizu in daleč.

Minimundus prikazuje več kakor 100 modelov znanih avstrijskih in mednarodnih objektov v miniaturi v merilu 1:25. Med temi so tudi modeli največjih svetovnih znamenitosti, kot na primer dunajski „Steffl“ in Belvedere, Eifflov stolp v Parizu, poševni stolp v Pisi, sedež OZN v New Yorku in številne druge privlačnosti. Obisk lepo urejenega „malega sveta“ je resnično doživetje tako za stare kot še posebej za otroke, ki se tako rekoč na domačih tleh srečajo s širnim svetom.

Lastnik Minimundusa je karitativno društvo „Rešite otroka“, ki čisti dodatek uporablja v dobrotelne namene, predvsem za oskrbo siromašnih otrok. Tako je obisk Minimundusa zanimivo srečanje z največjimi svetovnimi atrakcijami in hkrati prispevek v dobrotelne namene.

Tja do oktobra bo Minimundus spet odprt dnevno od 8. do 19. ure; v glavni turistični sezoni, to je v mesecih julij in avgust, pa je v Mini-

mundusu vsako sredo ob 19.30 uri večerni koncert. Večerni sprehod skozi „mali svet“ v žaru številnih luči privlačnost te naprave gotovo le še poveča.

Uprava Minimundusa je založila tudi lep prospekt, ki v čudovitih barvah prikazuje nekaj tamkajšnjih modelov, obiskovalce pa k ogledu vabi v pravem „mednarodnem“ jeziku: v nemščini, angleščini, francoščini, italijanščini, slovenščini in hrvaščini jim s kratkimi stavki predstavlja namen in pomen „Malega sveta ob Vrbskem jezeru“.

Porabski Slovenci

se pripravljajo na „narodnostni dan“

V nedeljo 3. junija bo v Slovenski vasi v Porabju (na Madžarskem) tradicionalni „narodnostni dan“, največja prireditve narodnosti Železne županije. Priprave za to veliko srečanje so še v polnem teku, kajti „narodnostni dan“ se je v zadnjih letih razvil v pravo manifestacijo, kjer tamkajšnje narodnosti nakažejo stopnjo narodnostnega razvoja in opozorijo na najpomembnejše naloge, v kulturno-umetniškem programu pa predstavijo prerez tovrstne ustvarjalnosti med manjšinami.

Zato priprave na vsakoletni „narodnostni dan“ razgibajo življenje v Porabju in tako je tudi letos, ko imajo porabski Slovenci nalogo, da organizirajo to srečanje. Kakor znano, je bilo lansko podobno srečanje v Nardi pri Szombathelyju in ga je pripravila hrvaška manjšina. Na osrednji prireditvi v Slovenski vasi bodo sodelovale številne kulturno-umetniške skupine obeh tamkajšnjih narodnosti, kot gostje pa se jim bodo pridružili tudi kulturniki iz Slovenije.

„Narodnostni dan“ v Porabju je namreč tudi priložnost za pogovore o sodelovanju med Železno županijo in Slovenijo. Taki pogovori so v zadnjem času rodili lepe uspehe in bistveno prispevali k temu, da so se odprta vprašanja slovenske in hrvaške manjšine na Madžarskem začela hitreje reševati. Letos bo v tem okviru tudi prva skupna seja narodnostnih komisij z obeh strani meje.

Proslava 70-letnice Slovenskega šolskega društva

V nedeljo popoldne je Slovensko šolsko društvo v polno zasedeni dvorani pri Voglu v Šentprimožu slovesno praznovalo sedemdesetletnico svojega obstoja. Istega dne dopoldne je bila tudi otvoritev dvojezičnega otroškega vrta v Šentprimožu, ki ga je na pobudo prebivalstva iz Škocijana in okolice zgradilo Slovensko šolsko društvo.

Pravzaprav smo v nedeljo praznovali jubilej z enoletno zamudo, ker je bilo SŠD ustanovljeno leta 1908, vendar je ta zakasnitev jubileja hotena iz razumljivega razloga, da se ta visoki jubilej društva, in to še v mednarodnem letu otroka, poveže z vidnim društvenim uspehom, z otvoritvijo otroškega vrta v Šentprimožu.

Med številnimi udeleženci na jubilejni slovesnosti so bili poleg domačinov navzoči tudi predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Ieser, višji vladni svetnik dr. Pavle Apovnik, predstavnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Italiji Edmund Košuta, mentor za dijaške domove Slovenije Franjo Klojčnik in številni zastopniki kulturnega in javnega življenja.

Zbrano publiko je v imenu SŠD pozdravil predsednik dipl. inž. Franci Einspieler. V svojem slavnostnem govoru je izčrpno opisal zgodovino društva ter orisal naloge, ki si jih je zadalo društvo na področju šolstva in izobrazbe v dobrobit naše narodne skupnosti na Koroškem.

V imenu podobne organizacije v Italiji, Dijaške matice, ki prav tako skrbi za mladino, ki živi v Trstu, Gorici in Benečiji, je spregovoril in čestital Edmund Košuta. Med drugim je dejal oziroma ugotovil, da je delokrog našega SŠD mnogo širši in odgovornejši od njihovega. Delo, ki ga opravlja SŠD v Avstriji, spada pri njih (v Italiji) v upravo javnih ustanov — občine, okrajev, države. Manjšina ima v svojih dejavnostih druge odgovornosti; ne te, da ustanavlja šole in vrte, ki bi jih itak morala nuditi država kot enakopravnemu državljanu.

70 oziroma 71 let obstoja SŠD je vsekakor dolgo obdobje prehojene poti borb in dela, ki ga je obširno orisal v svojem govoru predsednik. SŠD je bilo ustanovljeno v

biscita aktivno podpiralo delovanje slovenske narodne šole v Šentpetru in se zavzemalo za ustanovitev še nadaljnjih narodnih šol na območju tedanje vojvodine Koroške. Izid plebiscita leta 1920 je bil z ukinitvijo slovenskih narodnih šol usoden tudi za delovanje SŠD na področju slovenskega šolstva. SŠD je sicer leta 1921 napravilo ponoven poskus, da

9. MAJA v TV 1 ob 20. uri film o Koroški „Das Dorf an der Grenze“. Glej TV program nat 8. strani.

bi dobilo dovoljenje za ponovno odprtje šole v Šentpetru in narodne šole v Št. Rupertu pri Velikovcu, ki ju je do ukinitve prav tako upravljalo CMD, vendar je šolska oblast prošnjo društva zavrnila. Tudi pritožba na Društvo narodov je ostala brez uspeha. Tako je propadel poskus SŠD, da bi obnovilo vsaj del slovenskega šolstva na Koroškem.

Od plebiscitne dobe naprej je SŠD v narodni šoli v Šentpetru le posredna kot najemodalec šolskega objekta konventu šolskih sester, podpiralo vzgojne in gospodinske tečaje za dekleta. Preko take oblike podpiranja vzgoje in izobrazbe slovenske dekliške mladine delovanje društva med obema vojnoma ni segalo.

Leta 1941, po napadu nacistične Nemčije na Jugoslavijo, je bilo SŠD nasilno ukinjeno in njegovo premo-

leta 1958, ko od Slovenske kmečke zveze začasno prevzame vodstvo Slovenske kmetijske šole v Podravljah. Na področju vzgoje dijaške mladine pa se SŠD aktivno angažira leta 1964, ko SPZ prevzame vodstvo dijaškega doma.

Težavno uveljavljanje SŠD na področju neposrednega vzgojnega in izobraževalnega dela v obdobju 1951 do 1970 v veliki meri korenini v kadrovskih problemih. V teku let, predvsem od občnega zbora 1970 naprej pa se je tudi to stanje popravilo. Leta 1974 je SŠD razširil program svojega delovanja na varstvo in vzgojo predšolske mladine. Prvi rezultat te akcije SŠD, ki je bila vsklajena z ZSO in s predstavniki slovenskega prebivalstva občine Škocijan, je dvojezični vrt, ki je bil kot omenjeno v nedeljo slovesno otvorjen in izročen svojemu namenu. Nadalje pa je na pragu izgradnja novega mladinskega središča v Celovcu, kjer bodo uresničene tudi osnove za vzgojo varenjske mladine. To so brez dvoma lepi uspehi, ki jih znamo vsi ceniti in ki so našli pri vseh pozitivnem odmev z željo, da bi se v tem smislu nadaljevalo.

V okviru nedeljske jubilejne slovesnosti je tovariš Marijan Srienec pripravil bogat in pester kulturni spored, katerega glavni izvajalci so bili gojenci celovškega dijaškega doma SŠD. Tako so sodelovali — pevski zbor dijaškega doma, ki ga je naštudiral in vodil Hanzij Kežar; nastop harmonike in flavte in razne recitacije. Tudi domače in sosednje prosvetno društvo sta dali svoj prispevek — SPD „Danica“ je med drugim da'a tudi krstno predstavo pesmi „Kurirček“ pod vodstvom Hanzija Kežarja, SPD „Zarja“ iz Železne Kaple pa je nastopila z mladinskim tamburaškim zborom (polovica gojencev dijaškega doma SŠD), ki ga vodi Ofo Wutte.

Povezavo med posameznimi toč-

Nastop pevskega zbora gojencev dijaškega doma SŠD na jubilejni slovesnosti SŠD

Zbrano publiko z velikim zanimanjem spremlja bogati in pestri spored gojencev dijaškega doma SŠD

času, ko se je množil odpor slovenskega prebivalstva zoper takratno ponemčevalno utrakvistično šolsko ureditev. Zato si je društvo zadalo nalogo, da podpira in pospešuje slovensko šolstvo ter vzgojo in izobrazbo med Slovenci. Da bi lahko opravljalo svoje naloge na vsem območju takratne vojvodine Koroške, so ustanovna pravila predvidevala poleg glavnega društva v Celovcu še organizacijo podružnic v vseh večjih, s Slovenci naseljenih krajih. Kljub plemenitim ciljem, društvo te naloge ni izpolnilo, saj je bila taka podružnica ustanovljena le v Šentjakobu v Rožu. Še ta je obstajala le formalno, samostojnega delovanja nikdar ni razvila.

SŠD je nastalo v tesni povezavi s Ciril-Methodovo družbo (CMD). Zato je tudi svoje društveno delo usmerjalo in opravljalo v najožjem sodelovanju s to ustanovo vse do leta 1920.

Da bi zadostilo svojemu namenu je SŠD že v letu ustanovitve kupilo zemljiško posest v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu, na kateri je CMD tik pred tem zaključila gradnjo nove narodne šole. V sodelovanju s CMD je društvo vse do ple-

ženje zaseženo v korist nacističnega rajha. S tem je društvo doletela enaka usoda kot vse ostale slovenske narodne organizacije. Po razsulu nemškega rajha je moralo SŠD voditi dolgoleten boj za priznanje pravnega obstoja društva in za povrnitev društvenega premoženja. Ta boj, ki je dokumentiral vse značilnosti odnosa avstrijskih oblasti do slovenskega društva in je segal vse do ustavnega sodišča, je našel pozitiven zaključek leta 1951 glede priznanja pravnega obstoja in šele leta 1952, glede povrnitve društvenega premoženja.

Od priznanja pravnega obstoja leta 1951 pa vse do leta 1958 SŠD ni razvijalo lastnih dejavnosti na področju šolstva, oziroma vzgoje šolske mladine. Pač pa je v tem obdobju, leta 1954 kupila v Celovcu objekt za vzgojo dijaške mladine in leta 1957, po prodaji narodne šole v Šentpetru Konventu šolskih sester, kmetijsko posest in objekt kmetijske šole v Podravljah. S tem je brez dvoma postavilo osnove za poznejše aktivno vzgojno in izobraževalno delo med slovensko mladino.

Prvič nastopi SŠD kot nosilec vzgojnega in izobraževalnega dela

kami programa je odlično izvedla gojenka dijaškega doma Maja Haderlap, medtem ko je predsednica domske skupnosti Slavka Apovnik v posebnem govoru orisala življenje in cilje domske skupnosti — vzgoje

Slovensko prosvetno društvo „Rež“ in Krajevni odbor ZSM Šentjakob

vabita na film „DER GEWÖHNLICHE FASCHISMUS“

ki bo v ponedeljek 7. maja 1979 ob 20. uri v društveni sobi Narodnega doma.

Film prikazuje nacionalsocializem v Nemčiji.

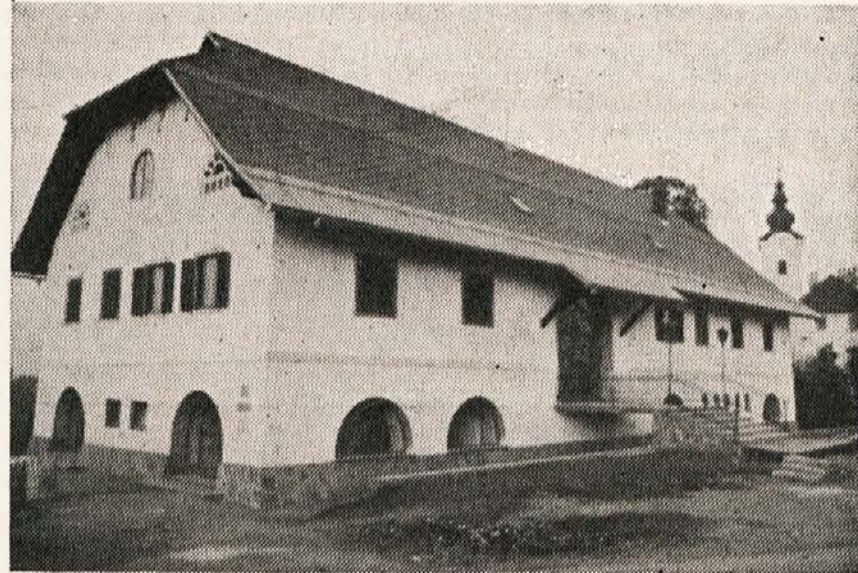
Prisrčno vabljeni!

v smislu ohranitve naše narodne skupnosti.

Nedeljska jubilejna prireditev SŠD je odlično izvenela, saj je z otvoritvijo svojega dvojezičnega otroškega vrta demonstrirala viden uspeh, ki je hkrati tudi porok za nadaljnje dejavnosti na področju vzgoje naše mladine.

Otvoritev kulturnega doma na Radišah

V NEDELJO 20. MAJA 1979

Spored:

- ob 10.00 uri budnica (godba na pihala)
- ob 10.30 uri sveta maša, blagoslovitev
- ob 11.30 uri opoldanski piknik (zabavna glasba, jedi na žaru)
- ob 13.30 uri igra godba na pihala
- ob 14.00 uri otvoritvena slovesnost
- ob 16.00 uri vrtna veselica s plesom

Pridite, da skupno preživimo ta pomladni dan na sončnih Radišah! O d b o r

Srečanje tamburašev v Ločah

Slovenska prosvetno društva „Jepa-Baško jezero“ v Ločah je v soboto 21. aprila priredilo v loškem kulturnem domu II. srečanje tamburašev, na katerem so poleg domačih tamburašev sodelovali tudi tamburaši iz Ptujja in Reteč ter folklorna skupina „Emona“ iz Ljubljane.

Številno publiko, ki je prihitela iz bližnjih in daljnih krajev tako Zilje kot Roža je v imenu prireditelja pozdravil Joško Wrolich. V okviru svojih pozdravnih besed je zelo obžaloval, da domači tamburaški zbor ni bil povabljen na otvoritev občinske hiše, medtem ko so bile v kulturni spored tega akta vključene vse ostale kulturne skupine občine Bekštanj.

Nastopi domačega tamburaškega zbora pod vodstvom Erike Wrolich, je spet pokazal lep napredek, saj je presenetil z odličnim obvladanjem instrumentov. Tamburaški orkester iz Ptujja, ki ga vodi prof. Franc Hribernik, in ki obstoja že od leta 1925, je dostojno demonstriral suverenost in izkušnost. En član tega ansambla sodeluje v njem od ustanovitve. Tamburaši „Bisernice“ iz Reteč so kot vedno spet pokazali občutno igranje in da tamburice ne poznajo le enega registra. Folklorna skupina „Emona“ iz Ljubljane je navdušila z južnim temperamentom, ki je prevzel vze navzoče, tako da je morala dodati več komadov.

Kot smo že omenili, je loški tamburaški zbor v stalnem napredovanju. Če pomislimo, da obstoja pičli dve leti, potem je treba priznati,

Visoko odlikovanje

Veliki zlati častni znak za zasluge za republiko Avstrijo je pred dnevi prejel 3. predsednik deželne zbornice Josef Gutfenbrunner. Politika Josefa Gutfenbrunnerja poznamo kot človeka, ki je vedno kazal in še kaže razumevanje za težnje naše narodne skupnosti na Koroškem.

K prejemu tega visokega odlikovanja iskreno čestitamo.

da je kvalitativno naredil ogromne korake naprej in da je na najboljši poti, da se bo lahko meril z najboljšimi na slovenskem naseljenem prostoru. Zadnja leta opažamo vedno večje zanimanje za tovrstna glasbila, ki so doživljala svoj višek med obema svetovnima vojnoma, zlasti tik pred zadnjo vojno.

Z veseljem spremljamo ta razvoj, da se spet obuja stara tradicija tamburašenja po naših vaseh, ki je prav zaradi zapostavljenosti zadnjih desetletij postalo sedaj še bolj privlačno in priljubljeno.

Zlata poroka

V nedeljo 22. aprila sta v Ščedmu pri Šentjakobu v Rožu v krogu družine obhajala zlato poroko Jozef Miklavčič pd. Ščedemnik in njegova žena Lizi. Jozefa Miklavčiča poznamo kot dolgoletnega prosvetaha, zadržnika predvsem pa kot navdušenega planinca. Kljub svojim 81 letom je tesno povezan s planinsko dejavnostjo — podpredsednik Slovenskega planinskega društva v Celovcu in gospodar prve slovenske zamejske planinske postojanke na Bleščehi.

Kot planinec in starosta slovenskih planincev na Koroškem uživa velik ugled, ne samo med našimi planinci, temveč tudi med planinci vsega slovenskega prostora in med avstrijskimi planinci.

Svojo življenjsko družico — hčerko nekdanjega slovenskega župana iz Rožeka, si je Jozef izbral v sosednji vasi. Njuna življenjska pot ni bila vedno z rožicami posuta. V zadnji vojni so Ščedemnikovi delili usodo stoterih koroških Slovenskih družin v pregnanstvu in celo v gestapovskem zaporu.

Zlatoporočencema ob njunem prazniku iskreno čestitamo in želimo, da bi še mnogo let uživala zakonsko srečo v zdravju in zadovoljstvu.

Sad našega dela...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ob koncu pa je predsednik SSD izrekel zahvalo in priznanje vsem ustanovam, podjetjem in posameznikom, ki so kakorkoli prispevali k izgradnji otroškega vrta, ter svoja izvajanja zaključil z željo, naj bi dvojezični otroški vrt v Šentprimozu uspešno deloval kot faktor enakopravnega uveljavljanja slovenskega jezika in sožitja med obema narodoma.

Pestri kulturni spored je začel Slovenski oktet iz Ljubljane, ki je svojo turnejo na Koroškem izkoristil, da tudi na tej prireditvi zapoje nekaj pesmi — kot pozdrav iz matične domovine v smislu besed njihovega vodje Bogdana Pogačnika, ki je naglasil, da se povsod na svetu ljudje borijo za človekove pravice; predvsem pa smo dolžni pravice zagotoviti otrokom in to še zlasti v Mednarodnem letu otroka. S pesmijo sta olepšala prireditev mešani zbor „Danica“ iz Šentvida in združeni moški zbor SPD „Vinko Poljanec“ iz Škocijana ter SPD „Trta“ iz Žitare vasi, ki sta nastopila pod vodstvom Hanzija Kežarja. Kot tisti, ki jim je končno namenjen otroški vrt, pa so se predstavili otroci — otroški zbor SPD „Vinko Poljanec“ pod vodstvom Helge Mlinar in otroški zbor SPD „Danica“ pod vodstvom Danice Kežar, ki sta oba pokazala že res lepo pevsko kvaliteto.

Za tajnikom Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliksom Wieserjem (njegova izvajanja objavljamo na posebnem meslu — op. ured.) je v ime-

nu odbora za upravljanje vrtca spreporočil občinski odbornik dipl. inž. Franc Koncilija. Spomnil je, da je leta 1905 v škocijanski občini živel ena sama nemška družina — danes pa v tej občini uradno osporavajo obstoj Slovencev ter ji odrekujejo značaj dvojezičnosti. Slovenski občinski odborniki so od občine že vedno zahtevali, da mora urediti dvojezičen otroški vrt; vendar občina teh zahtev ni upoštevala, zato smo zdaj segli po samopomoči in v Mednarodnem letu otroka uredili dvojezičen vrt kot prispevek k boljšemu razumevanju. Pač pa zahtevamo in pričakujemo, je naglasil občinski odbornik Koncilija, da bo občina našemu vrtcu namenila enako podporo, kot jo daje enojezičnemu.

S prezezanjem traku v slovenskih in avstrijskih barvah sta predsednik Slovenskega šolskega društva Franc Einspieler in zastopnik odbora za upravljanje vrtca Franc Koncilija simbolično odprla novi otroški vrt. Namen in pomen te dragocene pridobitve pa so najbolj posrečeno in pristržno predstavili mali obiskovalci vrtca, ki so pod vodstvom vzgojiteljice Simone Pörsch veselje nad svojim novim „domom“ izpovedali v pesmi in plesu — v obeh jezikih so manifestirali odprtost mladih src za medsebojno razumevanje, spoštovanje in prijateljstvo.

To prijateljstvo je podarila tudi predsednica Zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije Vida Rudolf, ki je v imenu gostov čestitala k po-

membnemu dosežku, kot je dvojezični otroški vrt. V tem vrtcu se bodo — kot je dejala — otroci obeh narodnosti pripravljali za vstop v 21. stoletje. Bili bodo morali dobri prijatelji; priznane pa jim bodo morale biti tudi pravice, kot jih vsebujejo razne mednarodne konvencije. „Najboljši prispevek pa jim bomo dali s tem, da jim bomo zagotovili srečno življenje v medsebojnem razumevanju.“

Otvoritveni svečanosti, ki jo je s Prešernovo Zdravljico zaključil domači mešani zbor „Danica“, je sledil še ogled vrtca, v katerem se bodo otroci slovenskih in nemških staršev skupno vzgajali v humanem duhu enakopravnih odnosov med ljudmi in narodi. Dvojezični otroški vrt v Šentprimozu, ki s svojo izredno posrečeno ureditvijo in opremo spominja na pravljico hišico, je napolnjen z mladim življenjem, ki bo v slogi in miru iskalo pot v lepšo bodočnost.

Florijan Lapuš — 85-letnik

Pred dnevi je v Podsinji vasi v krogu družine, sorodnikov in prijateljev obhajal 85. življenjski jubilej Florijan Lapuš. Čeprav je to že razmeroma visok življenjski jubilej, je naš slavljenec še čil in zdrav in poln življenjske volje in še vedno doprinese svoj delež v korist naše narodne skupnosti.

Jubilantova pot je polna napredne miselnosti in dejavnosti, ki jo ni demonstriral samo na zadružnem področju, kjer je bil več desetletij predsednik Slovenske zadružne zveze, temveč tudi na drugih področjih kot so to kultura in prosveta, kmetijstvo in narodno-politično življenje. Skratka on je bil prvoborec za gospodarsko neodvisnost in napredek srednjih in malih eksistent slovenskega ljudstva na Koroškem.

Kot kremenitemu značaju in naprednemu Slovencu nacistični preganjalci seveda niso prizanesli. Tudi njega so kot mnogo drugih slovenskih družin z družino vred izselili v tujino, kjer je predstavljal brezpravno rajo, toda vedno v neomahljivem prepričanju in veri, da bo kmalu konec te nacistične tiranije. Ta veliki dan vstajenja zatiranih, ponižanih in razžaljenih je na srečo tudi dočakal in se po prestanem trpljenju brez večjih posledic vrnil v svojo domačo vas.

Jubilantu Florijanu Lapušu izrekamo iskrene čestitke vsi koroški Slovenci z željo, da bi užival še mnogo zdravih in zadovoljnih let ter da bi s svojimi dolgoletnimi izkušnjami še naprej oplajal narodno-politično dejavnost naše narodne skupnosti.

Zamenjava mladine med Koroško in Slovenijo

Pred nedavnim se je mudila v Celovcu delegacija občinske uprave iz Murske Sobote pod vodstvom župana Karla Sukiča. Obisk je veljal Avstrijsko-jugoslovanskemu društvu v Celovcu. V okviru razgovorov so se predstavniki obeh dežel sporazumeli, da je treba zamenjavo mladine med Koroško in Slovenijo razširiti. S koroške strani obstoja akcija — „Koroški otroci na jugoslovansko Adrijo“, v okviru katere imajo koroški otroci možnost opraviti del počitnic ob morju skupno z otroci iz Slovenije, Nemčije in tudi iz Madžarske. Takšna skupna bivanja otrok iz različnih držav in dežel so zelo koristna in služijo medsebojnemu razumevanju. V prihodnji zimi bo imelo 80 otrok iz Pomurja priložnost na Koroškem opraviti smučarske počitnice. Izražena je bila tudi želja, da bo treba športnemu in kulturnemu udeleževanju posvetiti več pozornosti.

Celovski župan Leopold Guggerberger, ki je v imenu mesta pozdravil goste iz Slovenije, je v svojem nagovoru podčrtal pomebnost Avstrijsko-jugoslovanskega društva, ki ima velike zasluge pri ustvarjanju dobrih medsebojskih odnosov. Ob tej priložnosti je tudi poudaril, da se Celovec zelo prizadeva ustvariti kontakte z južnim sosedom — predvsem z mesti na komunalnem področju. Razgovorom sta poleg predsednika Avstrijsko-jugoslovanskega društva Matthiasa

Krassniga in članov predsedstva — dr. Paula Truppeja, Wernerja Pressla in Friedricha Pietzke, prisostvovala tudi jugoslovanska konzula v Celovcu Peter Zupančič in Zorol Sandor.

Naj ob tej priložnosti omenimo, da se je tudi Avstrijsko-jugoslovansko društvo vključilo v akcijo za pomoč potresnikom v Črni gori in da boče po svojih močeh pomagati težko prizadetemu ljudstvu Črne gore.

Predavanje o manjšinah

V okviru ciklusa predavanj o manjšinah v Avstriji, ki ga — kakor smo v našem listu že poročali — prireja ljudska univerza Brigittenau v 20. dunajskem okraju v sodelovanju s Kulturnim in informacijskim centrom SFRJ na Dunaju, bo v torek 8. maja predaval ljubljanski univerzitetni profesor dr. Matjaž Kmecl o literaturi Slovencev v Avstriji.

Dr. Kmecl je bil tudi urednik antologije sodobne slovenske literature na Koroškem, ki je pred leti izšla pod naslovom „Ta hiša je moja, pa vendar moja ni“. Kot dober poznavalec bo sedaj literarno ustvarjanje koroških Slovencev predstavil tudi današnjemu občinstvu in s tem širšo avstrijsko javnost seznanil s tvornim vključevanjem manjšine v kulturno življenje slovenskega naroda.

Bilčovs

Naši prosvetaši-igralci so v zelo kratkem času naštudirali komedijo „Svojeglavček“ in z njo nastopili v nedeljo 22. aprila popoldne in zvečer v nabilo polni dvorani pri Miklavžu. Čeprav odrska dejavnost ni več tako razširjena po naši deželi, pa obiski na igrah dokazujejo — vedno polne dvorane — da je naše ljudstvo žejno tovrstnih odrskih prireditev.

Izvajanja igralcev komedije „Svo-

jeglavček“ so izvala mnogo smeha — celo do solz so se nekateri nasmejali — kar je najboljši dokaz, da je igra odlično uspela, to se pravi, da so igralci bili perfektni in to vsi od kraja brez izjeme.

Režijo igre je imel Pečnik Janko in zato gre tudi njemu velika zasluga, da smo bili deležni nekaj veselih in srečnih uric, odmaknjeni od skrbi, brez katerih danes ni nihče v tem hektičnem času.

Številno publiko v Miklavževi dvorani je pozdravil podpredsednik domačega SPD „Bilka“ Gašper Ogris-Martič in želel vsem mnogo prijetne zabave, kar se je tekom igre tudi v polni meri uresničilo.

Komedijo „Svojeglavček“ poznamo starejši letniki takoj iz povojne dobe, ko so jo Šentilčani v okviru SPD „Svoboda“ igrali v Šentilju in nato med drugim gostovali tudi na Kostanjah in celo na Žihpoljah. Prav zaradi te ugotovitve, smo mnega, da bi naši igralci šli gostovat tudi v druge kraje, kjer so ljudje prav tako žejni tudi takšnih zabavnih odrskih komadov.

Zveza slovenskih žena vabi na enodnevni

IZLET V KRANJ
v četrtek 10. maja 1979

Na programu je ogled mesta in tovarne. Zbirališče in odhod ob 7. uri izpred sedeža ZSO, Gasometergasse 10

Prijave: ZSZ, 9020 Celovec, Spitalgasse 12/III telefon (0 42 22) 85 2 35

Zelo prisrčen je bil nastop otrok iz dvojezičnega otroškega vrtca. Pesmi, ki so jih zapeli v obeh deželnih jezikih, so najboljše izraz duha, ki vlada v novem otroškem vrtcu v Šentprimozu. Hkrati pa je dokaz, da je vzgoja v obeh deželnih jezikih ob ustrezni pripravljenosti možna in da je obogatitev za otroka, ne pa ovira, kot to trdijo vsi včerajšnjiki.

JANEZ ŠVAJNCER

69

Pridi k potoku

Takrat mi je bilo najlepše. Mislim zaradi tega, ker se nisem zavedala, da sem nekoč poznala tebe, kolegice, domače ljudi, cvetoč travnik, cesto, modro nebo, šumeče gozdove, sploh nisem vedela, ali bom še kdaj odprla oči. Zato mi je pomenilo prerjenje, ko sem tudi to dočakala, vračajoča se iz neznanega v znano in doživeto, a bila sem tako vznemirjena in presenečena, da sem zagledala ob sebi sovražnika. Gregorja in Ferencu nisem takoj spoznala, prikazala sta se mi kot divjaka, pošasti, njuni kremplji so mi lebdeli pred očmi, bližaji so se mojemu telesu, mislila sem, da me hočeta posiliti, zato sem zakričala, da bi se rešila, da bi doživela samo sebe...

Kakor se že sliši, bežala sem pred njima in pred samo seboj. Tudi roka, ki me je prijela, se mi je zdela sovražna. Šele čez čas sem spoznala, da je prihitela za menoj Tilda, pomagala mi je, da sem se ovedela položaja in stopila sem nazaj v svet resničnosti.

Ne morem se znebiti teh občutkov, praznina zeva med tem, kar se je začelo, in onim drugim, kar se je končalo. Bilo je odhajanje in prihajanje. Kljub temu mi ni žal, doživela sem nekaj posebnega, česar ne bom več nikoli. Zares, sklenila sem, vrnila sem se iz onstranstva, ne mařam več poskusiti, ostala bom tukaj, četudi me nihče ne bo tolažil, nihče maral, četudi me boš tudi ti, Gvido, zapustil.“ Izpustila je njegovo roko in si položila dlan na usta. „Kaj sem blebetala? Same neumnosti, ki te ne zanimajo. Oprosti, nisem te mislila zamotiti s svojimi osebnimi težavami. Sama bom trpela.“

Ravnatelj Gvido Zorec je vstal. „Moram se sprehoditi in poslati svinec iz nog.“

„Pojdiva k potoku,“ je prošeče rekla Helena.

„K potoku?“ Obrnil se je in jo predirljivo premeril.

„Zares hočeš tja?“

Helena Plavec je pokimala, vzela torbico in ga prijala pod pazduho. Izmaknil je roko in odtujeno rekel:

„Ne tako in ne pred vsemi.“

„Razumem. Reci in te bom poslušala... Izpolnila bom vsako tvojo željo... Če nočeš oditi z mano, bom šla sama. Hočem k potoku, nalašč hočem videti kraj, kjer mi je odtekalo življenje in sem premagala sebe in tudi tolmun. Naj bo, važno je, da nisem omagala. Še živim, Gvido! Slišiš, še živim.“

Drug ob drugem sta šla po dvorišču. Na oknih so viseli obrazi učiteljic in naglo oživel. Špela Hreščak se je nagnila čez polico in rekla tja čez k Zinki Meglič: „Ni mi več jasno in ne spoznam se, ali sem se tako zelo varala ali pa sem bila popolnoma slepa.“

Zinka Meglič je pritrjevala in poslala pogled po korakih nenavadnih sprehajalcev.

„Le kam sta namenjena?“ Špela Hreščak je vzdihnila. „Pa ne morda v točilnico. Mar bosta zalila in slavila veselje, ker se je vse tako srečno končalo.“

„Ljubezen je kakor glasba, oboje ne pozna meja.“ Dragica Flis je igrivo potrkala s členki po okenskem steklu. „Slišita? Steklo ne daje najbolj prijetnega glasu, vendar je človeku v pomoč. Sveti, greje, varuje pred vetrovi in ko ga zagrnem, tudi pred vročino.“ Že je spretno zagrnila zaveso.

Mehanik Dolfe je ustavljal moped sredi ceste in zmedeno pogledoval za ravnateljem in učiteljico. Prevzela ga je zamaknenost, da ni slišal avtomobilista, ki je hupal in negodoval, ker se mu ni umaknil pred vozilom. „Vrag te nosi,“ je vzkliknil. Ali ne vidiš, da naš ravnatelj Gvido Zorec in učiteljica Helena Plavec gresta na sprehod. Prvič in še takole.“ Ponazoril je z rokami. „To je pa mastna kost, ki jo bomo vsi po vrsti dolgo obirali.“ Zajahal je moped in zdirjal po cesti. Pred točilnico je kar med vožnjo navrgel natakariči: „Tjale sta šla!“

„Kdo? Kaj govoriš in me vlečeš za nos. Pridi rajši noter.“ Manka se je na stopnicah usločila in vrtela glavo.

Vrnil se bom, boš že počakala name. Moram povedati ljudem.“ Obvozil je hiše ko pismoša s kolesom in naznanjal

z mopeda: „Kdor se zanima za edinstvena zaljubljenca, naj brž pride k potoku.“

Ljudje so se klicali skozi okna in vrata in posamič in v skupinah prihajali na cesto. Kmalu se jih je nabrala cela procesija. Pred točilnico, kjer se je odepela pot na travnik, so postali in oklevali, ali naj bi se napatili za ravnateljem in učiteljico. Mikalo jih je in večina se je napatila za njima. Še tam na travniku so stopali počasi in molče pasli radovednost. Vsem je razburkalo kri, česa podobnega niso doživeli, kar pomnijo.

„Ljubezen je čudna zadeva,“ si je rekel predsednik krajevnega urada Franc Fernež in gledal skozi okno. Toliko da se ni takoj pridružil idočim ljudem, a moral je počakati, ker so z občine poslali pošto, da bodo ta dan pregledali, kako gospodarji urad, ki ga vodi. Nekaj časa je še okleval in držal vratno kljuko, potem je naročil tajnici Franji: „Moram videti, kaj se dogaja na travniku. Popazi malo, da ne bo pisarna prazna. Nočem, da pridemo na slab glas. Ko se bodo pripeljali z občine, me pokliči, saj ne bom daleč.“

Mehanik Dolfe je poslonil moped kar na steno točilnice. Ni se zmenil za upravnico Reziko Flakus, ki je nekaj godrnjala in ga pošiljala k vragu. Namrgodil se je in ji vrnil: „Kar ti pojdi naprej, pa me v peklu počakaj, če se ti ljubi, silim te ne. Kaj si res že tako stara, da te prav nič več ne zanima na tem svetu. V našem kraju smo vsak dan komaj čakali, kdaj se bo kaj posebnega pripetilo. Zdaj se je, ti pa se obreagaš nad mojim nedolžnim mopedom. Saj ti ni nič naredil. Stene tudi ne bo podrli, okrušena je tako že dovolj in ji nič ne škodi, če bo še bolj. Boste vsaj prej popravljali in naredili kišo kot iz škatle.“

Hišnica Hilda Frecko se je jezila na moža Ferija, ker ni dovolj pohitel. Nikakor ni našel leve nogavice. Skakal je po desni nogi in se jezil na mačko. „Kje je ta kosmata pritepenka, da ji izpipam rep. Ji bom že dal vetra, da si bo zapomnila, kdaj mi je odvlekla nogavico.“ Žena je odločno zategnila: „Ona ti je že ni vzela. Navlekel si se čmige in zdaj se ti kuha v glavi, pa ne najdeš, kar iščeš. Odpri malo bolj oči“

Zgodba o raztresenem fantku

To je bil Tejko, zelo raztresen in pozabljen deček, ki je vsako stvar izgubil.

Šel je po cesti in izgubil torbo. Šel je po drugi cesti ter izgubil čepico in naočnike. Ko je prišel na tretjo cesto, je izgubil suknjič. V četrti ulici je kar na lepem pozabil hlače, čevlje in rdeče nogavice. V peti je pustil srajco in čisto novo majico.

Ko je prikorakal na šesto cesto, pa je bil že čisto gol. Toda tega ni opazil, ker je pel pesmico, ki se jo je naučil v šoli, in zraven mislil še na tisoč drugih stvari: na letalo, ki je plavalo po zraku, na luno sredi neba in na škatico v žigalic, v kateri je imel spravljene kobilice.

Ljudje so se ustavljali in gledali za fantkom, ki je korakal po cesti gol, kakor da to ni nič posebnega.

„Glejte ga, glejte ga!“ so vpili in kazali za njim, „čisto gotovo je ušel mami, ker ga je hotela okopati.“

„Hihhi!“ so se smejali otroci. „Vode se boji!“

„Oh temu pa se gode!“ so govorili starci na vogalu, oblečeni in zapeti v črne obleke.

UGANKE

**Solze požene v oči,
trese, duši, lomí, zviija,
vse nas od njega boli,
toda vsem godi in prija.**

(4095)

**Tiho v nočni mit
stopa bled pastir,
sredi črne trate
pase ovčke zlate.**

(0928 u lund)

**Veliko dima, veliko ljudi,
vsak pa za mizo ob kavi sedi.**

(K09090)

**Katera žival ima kosti zunaj,
meso pa znotraj!**

(R0K)

Kdo speče brez ognja!

(K09190)

„Tako majhen je, da se lahko čisto gol sprehaja in sonči sredi mesta, ko moramo biti mi oblečeni.“

„Mijav, mijav!“ se je oglasila rjava muca, ki mu je prišla nasproti. „Takega človeka pa še nisem videla.“

„Prhl!“ je rekel konj, vprežen v voz. „Kaj

takega pa še ne! Da bi bil kdo tako gol, kakor jaz! Toda jaz imam vsaj komat, ta ga pa nima!“

„Gru, gru, gru!“ so grulili pisani golobje na oknih, kakor stare opravljive tetke, in hkrati obračali glave za njim, kakor vojaki za poveljnikom. „Ali ste že kdaj kaj podobnega videli sred belega dne, dragi gospodje?“

„Cink, cink!“ je osupnilo celo rogato kolo, ki je stalo samo zase brez gospodarja ob pločniku in ga neverno gledalo z veliko svetilko

Prednje in zadnje kolo

Prednje kolo avtomobila se je vrtelo in gledalo nazaj k zadnjemu kolesu:

„Ho, ho, vrti se malo hitreje, ujemi me, če moreš!“

Zadnje kolo je sopihalo in se vrtelo, a vedno je ostalo zadaj.

Prednje kolo je govorilo:
„Jaz sem najboljši, vedno sem prvo povsod!“

Nekoč se je na cesti znašel žebelj. Prednje kolo je zapeljalo čezenj, izdihnilo ves zrak in se sesedlo. Šofer ga je snel in pričvrstil na njegovo mesto rezervno kolo.

Zadnje kolo je sopihalo in se vrtelo, potem pa pomežiknilo sosednjemu kolesu:
„Včasih je kar prav, da si bolj zadaj!“

na krmilu. „Kdo ve, če se taki smejo voziti na meni?“

Toda raztreseni Tejko še zmeraj ni opazil, da je gol in da se vsi okrog njega pogovarjajo o njem. Stopal je lepo naprej po beli cesti, prepeval pesmico, ki se jo je naučil v šoli in mislil na tisoč zanimivih stvari.

Tedaj je zagledal trgovino z igračami. V izložbi je bilo polno igrač: letala, vlak in puške, možici na drogovi in rdeče pobarvani tovornjaki. Tejko je brž stekel k izložbi, da bi videl igrače. Takrat pa je v izložbi zagledal pravega živega ter čisto golega fantiča. To je bil seveda on.

„Hoho!“ se je Tejko zasmel od presenečenja. „Od kod si pa ti prišel tako gol? Ali te ni nič sram?“

Goli fantek v izloženem oknu pa ni odgovoril. Samo usta je premikal. Tejko se je smejal, mu kazal osle in jezik. Toda tudi fantek mu je pokazal osle in jezik, da se je Tejko že kar ujezil. V tem trenutku je prišel iz trgovine deček in piskal na zeleno piščalko, ki jo je kupil v trgovini.

„Poglej, ali vidiš tistega smešnega golega fantka v izložbi?“ ga je vprašal Tejko. Deček je pogledal v izložbo in v Tejka.

„To si ti!“ je rekel.

„Jaz?“ se je začudil Tejko in pokazal nase. Tudi fantek v izložbi je pokazal nase. „To ni mogoče!“ je Tejko zmajal z glavo. Tudi fantek v izložbi je zmajal z glavo. Tedaj je Tejko poskočil visoko v zrak in tudi fantek v izložbi je poskočil v zrak, skoraj do vrha izložbe.

Tejko je zdaj pogledal po sebi in videl, da je tako gol, kakor v soboto, ko ga mama umiva v kopalni kadi.

„O-jej!“ je vzkliknil in se prijel za glavo, da je odpihnilo vseh tisoč zanimivih misli ka-

Kje so doma pravljice?

Od kod pridejo pravljice, lovi in bežijo z vznemirjenimi in sama od sebe počí. V tečajih bilkami. Ljubijo sonce in svetle, vrat so in včasih tenko zacvili- tople dni. to; v temnih kotih se skrivajo; v sencab, ki jih zvečer meče luč.

In kje so doma, vprašaj. Spet druge so doma v oblakih. V tistih kopalnicah, ki se leno prepeljavajo po nebu in so vsak trenutek drugačni. Zdaj so strašni medvedi, zdaj nežne ovčke, zdaj zmaji z devetimi glavami, zdaj spet gra- dovi s tremi vhodi in potem drobni, veseli možički.

Nekatere so doma v gozdu. Tam tičijo pod zelenim mahom in se zavijajo v šelestevne listje. Podnevi se skrivajo, v mraku pa jih včasih opaziš, ko huškeje iz skrivališča, da se poigrajo na jasi. In ponoči se v mesečini sprehajajo med vejami.

Take pravljice je treba pripovedovati s tihim glasom, skoro šepetaje, sicer se prestrašijo in zbeže.

Nekatere pravljice so doma v poljih, med zrelim žitom in visokimi travami. Tam je teže ujeti, ker tečejo z žitnimi va-

lovi in bežijo z vznemirjenimi in sama od sebe počí. V tečajih bilkami. Ljubijo sonce in svetle, vrat so in včasih tenko zacvili- tople dni. to; v temnih kotih se skrivajo; v sencab, ki jih zvečer meče luč.

Druge so doma v tvojih sanjajah. Tibo se prikrajajo vane in se razigrano sprehajajo po njih vse do jutra. Zjutraj pa vzamejo gobo in se zbrisejo, preden se poslove in gredo spat. — Največ pravljic je doma v takih glavicah, kot je tvoja. Skrite so in čakajo, da jih pokličeš, da jih poveš mami ali bratcu ali učiteljici. Čakajo, da jih napišeš v dnevnik, v šolski zvezek za nalogo.

Na tisoče jih čaka. Čakajo, da si jih izmisliš. Poskus!

Marija Vogelnikova

Pozor na cesti

**Pazi na levo,
pazi na desno,
na cesti je vse
previdno in resno.
Zato se na cesti
nikar ne igramo,
tako bomo zdravi
spet videli mamo!**

Valentin Polanšek

kor kupe papirjev. „Obleko sem izgubil. Le kje jo imam! Poiskati jo moram! Brž!“

In stekel je nazaj po cesti. V peti ulici je našel majico, srajco in spodnje hlače na kupu. Brž se je oblekel in tekkel v četrto ulico. Tam so ležali na kupu hlače, čevlji in rdeče nogavice. Na vrhu kupa pa je ležala rjava muca in zadovoljno pradla. Hitro se je oblekel in tekkel v tretjo ulico. Tam je stal miličnik in držal za hrbtom skrit Tejkov suknjič.

„Ste kje videli moj rumeni suknjič?“ je vprašal Tejko. „V enem žepu so rdeči bomboni, v drugem pa škatica s kobilicami.“

„Imam ga, toda drugič ne smeš več izgubiti.“ In mu ga je dal. Tejko je brž stekel v drugo ulico in tam je stala debelušna, sladkosnedna deklica in držala v roki čepico in očala.

„Dam ti oboje, če mi daš svoje rdeče bombone,“ je rekla. Tejko ji je pri pričel dal bombone in za to je dobil očala in čepico. V prvi ulici je zagledal torbico. Brž jo je pobral.

„Zdaj imam vse,“ si je rekel in preštel na prste vse, kar je imel na sebi. Nato se je obrnil in šel spet nazaj proti domu.

Odrasli in otroci so se čudili: „Glejte, zdaj je spet oblečen!“ Starci so govorili: „Najbrž ga je sonce opeklo.“ Muca je bila tudi začudena, golobje pa niso vedeli, ali je to isti fantek, ki je šel prej po cesti mimo njih, zato so grulili: „Gru-gru! Takole oblečen bi moral biti tudi tisti fantek!“ Konj je zmajal z glavo: „Ljudje pač ostanejo ljudje. Ne morejo živeti brez obleke.“ Rogato kolo pa je zazvonilo: „Cink, cink! Zdaj bi se, mislim, kar lahko peljal z menoj.“

Toda Tejko ni ničesar slišal. Šel je domov in si pel pesmico, ki se jo je naučil v šoli. Doma je čisto pozabil povedati očetu, kaj se mu je pripetilo na cesti, ker se mu je v glavo spet vrnilo tisoč zanimivih stvari. Je bil pač raztresen in pozabljen fantek.

Oče pa je le pomalem vse zvedel. Nekaj so mu povedali otroci in starci, nekaj golobi, rjava muca, konj, pa tudi rogato kolo. In čez sto osem dni mu je Tejko povedal vso povest, ko se je spomnil nanjo.

In tako je bila navsezadnje vsa zgodba povezana v celoto.

in pojdi z menoj, ali pa ostani doma. Nič ne boš zamudil. Ti bom že povedala, kar bom videla.“

„Čakaj, čakaj, saj ne gori voda.“ Feri se je po trebuhu spotegnil pod posteljo. Razočaran je prilezel ven, si stebel pajčevino in prah z obleke in grabil z rokami po kuhinjskih predmetih. Ko je že skoraj obupal in podivjal, je pogrešano nogavico opazil za zabojem za kurjavo. Naglo jo je nategnil na nogo in pohitel za ženo Hildo.

Župniška kuharica Zefa je zagledala ljudi na cesti in kako odhajajo na travnik. Ni vprašala gospoda župnika Arnika, ali sme oditi za njimi, že si je ogrnila pled in drobila korake. Ko je župnik povzdignil glas in ji naročil, naj bi si vse natančno ogledala in tudi zapomnila, da mu ne bo pozabila povedati, kaj so govorili, je obetavno pogledala čez ramo in zategnila: „Seveda bom poslušala in vam povedala. Le zanesite se name, gospod župnik.“

Gregor Šipek ni takoj slišal hrupa, šele ko je Marija Celec močno zaprla okno, da je zaropotalo, se je zavedel resničnosti. Spal je in sanjalo se mu je, da hodi po strmih skalah. Razločno je slišal prijateljca Ferenc Palirja, ki je vzdihoval in ga prosil, naj bi ne hitel, nikakor ne more tako naglo za njim. Gledal je v smeri njegovega glasu, pa ga ni opazil. Kam si se spravil, je vprašal in se nagnil čez previs. Hladno ga je spreletelo po telesu in komaj je obdržal ravnotežje. Vtem se je prebudil, si pomencal oči in izgubljeno gledal okrog sebe. Ni takoj dojel, da mu ni brnelo v glavi, ampak se je nekaj močno oglašalo za oknom. Bos se mu je približal in previdno pomaknil glavo v odprtino. Ravno tedaj je Špela Hreščak rekla: „Mar bosta zalila in slavila veselje, ker se je vse tako srečno končalo.“ Ze se je oglasila Dragica Flis: „Ljubezen je kakor glasba, oboje ne pozna meja.“

„Kaj pa imate, da ste tako glasni? Zaradi vas še počivati ne morem.“ Šipek je očitaloče pogledal po oknih. „Seveda, Špela! Kdo pa drug! Ti pač nisi zdrava, če ne opletaš z jezikom.“

„Gregor, pogledaj si tole na dvorišču, pa mi boš tudi ti pritrtil.“

Pogledal je in se nasmehnil. Ali prav vidi? Saj to sta

vendar ravnatelj Guido Zorec in učiteljica Helena Plavec. Pa ravno tadva. Nikoli še nista hodila tako skupaj. Kolikor se spomni, se ravnatelj ni sprehajal z učiteljicami, postajal je sicer z njimi na dvorišču, na šolskem hodniku, na cesti, pod lipo in izmenjal nekaj vljudnostnih besed, potem se je sam sprehodil. Zdaj pa? Nekaj se je premaknilo v njegovi notranjosti. Ni pomislil, da bi mu bil tedaj sporočil, kaj se je pripetilo s Heleno. Vprašal je tja čez. „Ti, Špela, misliš, da jo tolaži? No ja, gotovo je popolnoma na tekočem, da se je hotela končati. Kdo mu je povedal o tem? Ti ali Dolfe?“

„Ko bi mu tudi ne bila povedala, bi bil zvedel,“ je odgovorila Špela. Glas ji je drhtel in čutila se je prizadeto. „Ne vrtaj v malenkosti. To zdaj ni pomembno. Pojdi za njima in pogledaj, da ne bosta zašla na stransko pot.“

„Ti kar namiguji. Gotovo misliš name in na Zalo Merhar.“ Gregor Šipek se je oblekel in odšel iz stanovanja.

Daleč ni prispel, ker ga je mehanik Dolfe opazil že pri vhodnih vratih. Mahal mu je z rokami, prihitel k njemu in porogljivo zategnil: „Še enemu se je zmešalo. Tokrat je na vrsti naš ravnatelj Guido Zorec.“

„A res?“ Gregor Šipek se je naredil, kakor da mu ni prav nič znano o tem, kar je pognalo ljudi na noge.

„Čudim se ti, da si tako lesen. Ali še spiš? Vzdrami se vendar.“ Dolfe je objel mladega učitelja čez ramena, in že sta družno odšla po cesti.

Zapozneli radovedneži, ki so še oklevali, ali naj bi se napolili za ravnateljem in učiteljico, so se razvneli in namigovali na Dolfeta in Gregorja Šipka.

„Imamo pa spet kaj videti,“ je zabasiral polir Gusti Pričnik. Zidar Polde Zolar, ki je prihitel kar od hiše in je držal v roki ometnico, je zadovoljno pritrtil: „Pa naj še kdo reče, da ne postajamo veliki.“

Na zbranih obrazih se je zrcalilo začudenje. „Tudi sam sem trobil po svetu, da sem doma iz takega kraja, kjer se nikdar ne zgodi nič takega, da bi bilo zanimivo. O našem kraju ne pišejo v časopisih kaj prida. Zdaj pa bodo natisnili: dva para se objemata, tretji se pripravljata.“

Katera dva je pa zavrtelo, da sta po tvojem tretji par?“

Polir Gusti Pričnik se je razkoračil in se zibal v kolenih.

Zidar Polde Zolar je namigovalje na tretji par navrgel kar takole, brez oprijemljivega dokaza. Kljub temu je pogodil v živo, kajti iz točilnice sta prav tedaj prihajala Ferenc Palir in Tilda Čok. Dekle je počakalo na stopnici, da je fant zaprl vrata in že ga je prijel pod roko. Novo je bilo vsekakor, saj do te ure nista hodila objeta, kar sta počela na samem, da ju nihče ni videl. Zdaj sploh nista prikrivala svoje povezanosti. Ko sta opazila ljudi na cesti, sta se še bolj stisnila in vpričo njih poljubila.

Zidar Polde Zolar je bziknil slino skozi zobe in zategnil: „No ja, pohujšanje se je začelo tudi pri nas.“ Ko so se ljudje vprašujoče obrnili k njemu, je na dolgo izprožil roko. „Če mi ne verjamete, pogledajte tja. Tadva sta se vpričo vseh nas obgrizla in preslinila.“

Župniški kuharici Zefi se je kar meglilo pred očmi, tako ji je bilo žal, da je zamudila pravi trenutek. Ujela je zidarjeve besede in se vzpela na prste. Ferenc in Tilda sta spet šla objeta in ko je že mislila, da se ne bosta več nespodobno obnašala, sta se poljubila. Štela je po tihem, naštela je že do petnajst, a sta še vedno tiščala skupaj. Da se nista sprijela, je pomislila in se pokrižala.

„Kaj pa ti noriš?“ se je obregnil zidar Polde Zolar. Zefa je vzdihnila. „Greh bo uničil svet. Ježešmarija, kaj bodo rekli naš gospod župnik.“

„Ni mu treba vsega poklepetati, pa ti ne bo nič rekel,“ je odsekal polir Gusti Pričnik.

„Smo pa tudi vredni svojega denarja. Tu stojimo in oprezamo za ravnateljem, ki tako nič več ne more migati z repom.“ Mizar Toplar je izrečno podkrepil s krohotom.

„E, jaz ne bi potisnil prstov v ogenj,“ je vzkliknil pismo- noša Lojze Kovič, ki se je prav tedaj pripeljal s kolesom. Opazil je zbrane ljudi in ni mogel mimo njih, ne da bi se pozanimal, kaj pravzaprav imajo med seboj. Je pa že slišal spotoma od natakacije Manke, da je nastala velika ljubezen med ravnateljem in učiteljico.

(Dalje prihodnjič)

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Obenem sta širila svoj vpliv na skupine slovenskih mladincev ter na delavce tržaške ladjedelnice. Organizirana je bila prva tržaška ilegalna tehnika, ki je začela tiskati letake in drug propagandni material. Zbiral se je denar in drugi prispevki za osvobodilno gibanje. Tedaj se je pripravljala proces proti večji skupini slovenskih komunistov (med njimi je bil tudi Pinko Tomažič), narodnjakov ter intelektualcev. Fašistična policija je sprejela stroge varnostne ukrepe. Vsa javna poslopja, križišča in trge so stražili oboroženi oddelki policije in fašistične milice. Kljub temu so bile izvedene številne napisne akcije in skupine mladincev ter mladink so v teku procesa raztrosile po mestu in okolici nekaj tisoč letakov (v slovenščini in italijanščini), ki so bili

voj gibanja OF je narekoval potrebo po čvrstem vodstvu. Zato je bil novembra 1942 ustanovljen mestni komite KPS in OF.

Delovanje OF je že samo po sebi imelo pozitiven vpliv na italijanske antifašiste. Samo pri tem pa seveda ni moglo ostati. Za uspešen boj proti fašizmu je bilo nadvse potrebno ustvariti enotno fronto z italijanskimi antifašisti, predvsem pa mobilizirati in organizirati tržaško delavstvo v enotno fronto. Če je OF vodila boj za narodno osvoboditev Slovencev, je hkrati vodila bitko za nove naprednejše družbene odnose s perspektivo razvoja v socializem, kar je v svojem končnem smotru vseboval narodnoosvobodilni boj jugoslovanskih narodov. To je bila ena izmed osnovnih nalog KPS in OF na Tržaškem. To v Trstu ni bila lahka in preprosta naloga glede na posebne razmere, v katerih se je med tem

magalo KPI na narodnostno mešanem ozemlju, zlasti v Trstu in Tržiču, pri graditvi njene organizacije in protifašističnih množičnih organizacij. Od začetka leta 1943 je politično delo v Trstu usmerjal sekretar PK KPS za Primorsko Branko Babič — Vlado, ki je vzdrževal stike tudi z vodstvom KPI v Severni Italiji. Ustanavljati so začeli italijanske množične organizacije protifašistične organizacije (Fronte nazionale, Fronte della gioventu, Difesa della donna) in skupno organizacijo slovenskih in italijanskih delavcev, Delavsko enotnost — Unita operaia.

Ze prej se je KPS posluževala posebnih organizacijskih oblik v tovarnah z ustanavljanjem odborov DE (Delavske enotnosti); podobno so delali tudi v Trstu in Tržiču z razliko, da je bilo tu predvsem vprašanje italijanskih delavcev. Vendar so že prvi stiki in pogovori z njimi dali spod-

nikov, da pridobi čimveč italijanske vojske za skupen boj proti nemškemu okupatorju ali pa vsaj orožje, streljivo in opremo in da spravi v narodnoosvobodilno vojsko čimveč primorskih Slovencev. Bolj pod pritiskom množičnih demonstracij proti osovražnemu tujemu režimu, ki je imel zaprtih in interniranih še na tisoče protifašistov, kakor pa na prigovarjanje in zahtevo partizanskih odposlancev so morale italijanske oblasti v Trstu (kjer je tekla tudi kri), Gorici in drugod odpreti ječe in izpustiti politične jetnike. Tudi interniranci so prisilili taboriščne uprave, da so jim straže odprle vrata v svobodo. Zlasti iz Furlanije (Gonars) se je proti Slovenskemu primorju kmalu privarila velika množica do tedaj interniranih Slovencev in pripadnikov drugih narodov.

Splošna vstaja na Primorskem in osvoboditev skoraj vsega ozemlja je silno odmevala v mestu Trst. Ker so se nemške čete naglo bližale mestu, so predstavniki osvobodilnega gibanja zahtevali od vojaških oblasti, da se organizira odpor in v ta namen razdeli orožje med prebivalstvo; med navadnimi vojaki je vladalo razpoloženje za odpor. Vojaško poveljstvo, ki je do zadnjega trenutka služilo fašizmu, pa ni hotelo izročiti orožja ter organizirati odpora. Nadalje so množice zahtevale izpustitev političnih jetnikov. Ker pa so oblasti izpustile le nekaj Italijanov, medtem ko so Slovence še naprej zadrževale v zaporu, je množica vdrla v zapore in osvobodila vse politične jetnike. Iz italijanskih zaporov in taborišč se je skozi Trst vračalo veliko število zapornikov in internirancev. Za vse je bil organiziran sprejem in odhod na osvobodeno ozemlje, kjer so se priključevali partizanskim edinicam. Ker so Nemci začeli zasedati mesto, je veliko število Tržičanov odhajalo v partizane. Zato so organizirali tri zbirne centre: pri Sv. Ivanu, na Kolonkovcu in v Škednju. Tiste septembrske dni je odšlo v partizane čez tri tisoč ljudi, predvsem delavcev in med njimi je bilo mnogo Italijanov. Tako je na Krasu nastal italijanski tržaški bataljon, ki je pozneje prešel v brigado. Ena osnovnih nalog je bila tedaj prav mobilizacija v partizansko vojsko, kar pa ne bi bilo mogoče izvesti brez velike organiziranosti osvobodilnega gibanja.

Po zlomu fašistične Italije in splošni vstaji na Primorskem je OF tudi na Tržaškem dejansko postala organizacija vseh Slovencev, ki so se na tak ali drugačen način vključevali v njeno dejavnost. Položaj je nujno terjati razširitev in učvrstitev organizacije. Zato je bil že meseca oktobra 1943 formiran nov okrožni odbor OF, kateremu je bilo priključeno tudi industrijsko področje Milj (Muggia) in Tržiča (Monfalcone). Samo mesto pa je bilo razdeljeno na osem rajonskih odborov, od katerih je vsak imel pet do deset krajevnih odborov. Po istem sistemu so se organizirale množične organizacije žena in mladine. Organizirana je bila ilegalna tehnika „Morje“, ki je bila v stanju razmnoževati velike količine prepotrebne literature v slovenskem in italijanskem jeziku. Obenem se je širila in utrjevala KPS, ki je svoje kadre črpala iz aktivistov množičnih organizacij. Po kapitulaciji Italije so prišli iz zaporov številni tržaški kadri KPI. Tako je bil mestni komite KPI razširjen in okrepljen.

Vsi so se dobro zavedali, da gre za brezkompromisen boj. Na eni strani je narodnoosvobodilno gibanje objavilo že septembra razglas o priključitvi Slovenskega primorja in Istre novi Jugoslaviji — razglas sta nato potrdila še Zbor slovenskih odposlancev v Kočevju oktobra 1943 ter drugo zasedanje Avnoja v Jajcu novembra istega leta —, na drugi strani pa je nemški okupator ustanovil v naših krajih posebno cono Jadransko primorje — Adriatisches Küstenland in tako dejansko podredil oziroma priključil to ozemlje celotni nemški državi. Pri tem so se seveda posluževali uslužnih sodelavcev, ki jih ni manjkalo v Trstu, posebno v meščanskih krogih; sicer si ni mogoče razložiti pojava tržaške Rižarne, kjer je deloval krematorij — edini na celotnem ozemlju sedanje italijanske republike.

(Dalje prihodnjt)

Narodnoosvobodilni boj na Tržaškem 1941 - 1945

s poudarkom na slovensko-italijanskih odnosih

tiskani v tržaški ilegalni tehniki. Čeprav so bili to začetki narodnoosvobodilnega boja, pa je bil Trst z okolico aktivno vključen v Osvobodilno fronto jugoslovanskih narodov.

V začetku 1942 je osvobodilno gibanje ponovno zaživel še z večjo močjo. Na mesto aretiranih bratov Kovačič sta stopila Darko Marušič — Emil in Albin Čotar — Karel. Postavljeni so bili odbori OF v raznih mestnih predelih Sv. Jakob, Škedenj, Sv. Ivan itd.). Vzponedno z nastajanjem odborov OF so se ustanovljale skupine KPS, ki so bile idejno in organizacijsko jedro vsega gibanja. Pri vsem tem je šlo za širjenje množične baze OF. Uspeh je bil nad vsemi pričakovanji. Kljub nekaterim aretacijam vodilnih aktivistov je konec leta 1942 OF v Trstu predstavljala že množično osvobodilno gibanje. Poleg odborov OF so bili ustanovljeni odbori Slovenske protifašistične zveze žena (SPZZ) in Zveze slovenske mladine (ZSM). Tak raz-

znašlo tržaško delavstvo. Nedovoljno poznavanje programa OF, nacionalni problem, zadržanost dela italijanskega vodstva delavskega gibanja v Trstu (KPI) in druga vprašanja je bilo treba premagati pri graditvi enotne fronte boja proti fašizmu ter za spremembo družbenih odnosov.

Narodnoosvobodilno gibanje, ki je torej že od začetka navezovalo stike z italijanskimi protifašisti, zlasti s komunisti, je tudi kmalu določilo načela, po katerih naj sodelujeta slovensko in italijansko gibanje. Slovensko narodnoosvobodilno gibanje bo podpiralo vsako protifašistično gibanje italijanskega ljudstva in si prizadevalo, da bi bilo to gibanje tudi protimperalistično in bi priznalo slovenskemu narodu pravico do samodločbe. V tem smislu je bil januarja 1943 sklenjen ustrezen sporazum za sodelovanje med vodstvom KPI v Trstu in pokrajinskim komitejem KPS za Primorsko. Slovensko narodnoosvobodilno gibanje je po-

budne uspehe. Dve močni organizirani skupini italijanskih delavcev sta nastali v centru mesta in v mestni četrti Sv. Jakob. Ti dve skupini sta veliko pomenili v kasnejšem razvoju enotnosti tržaških delavcev v boju proti fašizmu. Skupni slovensko — italijanski delavski odbori po tovarnah in na terenu so se najprej imenovali odbori Bratstva — Fratellanza, vendar so se kmalu preimenovali v odbore DE. Ker je Delavska enotnost postajala vse bolj množična organizacija, je bil ustanovljen mestni izvršni odbor DE. Glavna aktivnost DE je bila tedaj usmerjena na politično propagando in pridobivanje delavcev za osvobodilno gibanje. Čeprav je bila takratna organizacija DE še šibka in njena aktivnost šele v začetni fazi, je že njena ustanovitev bila izrednega političnega pomena. Tržaški delavci so našli svoj skupni jezik ne glede na narodno pripadnost. Izoblikovali so svojo organizacijo, ki je kasneje odigrala tako pomembno vlogo. Potrebno širino je DE dosegla poleti 1944, njena vloga pa je bila zlasti pomembna v zaključni fazi druge svetovne vojne.

Osvobodilno gibanje je pridobivalo privrženost širokih krogov antifašističnega prebivalstva, zlasti med delavstvom, ki se je vse bolj vključevalo. Ob tem pa policija ni držala rok križem. Prišlo je do aretacij številnih aktivistov. Nekaj vodilnih tovarišev je padlo v boju s policijo v samem mestu Trst (Jožko Udovič-Nino, Jaka Platiše — Franc Medved, Alma Vivoda). Policijski vdori in aretacije niso mogle bistveno zavreti obstoja oziroma razvoja osvobodilnega gibanja. Na mesta padlih in aretiranih so stopali novi tovariši in nadaljevali boj. Velik vpliv na splošno razpoloženje demokratičnega prebivalstva Trsta je imel uspešen boj jugoslovanskih narodov, kakor tudi razvoj partizanstva na Primorskem. Prvi porazi fašističnih sil v Afriki, zlasti pa prehod rdeče armade v ofenzivo pri Stalingradu, so že nakazovali zmago zaveznških sil. Vse to in okrepljena aktivnost organizacij osvobodilnega gibanja v mestu so prispevali k učvrstitvi skupne slovensko — italijanske fronte v Trstu.

Italija je 8. septembra 1943 zvečer razglasila vdajo vseh svojih oboroženih sil. Slovensko primorje in Istro je zajela vseljidska vstaja. Bila je rezultat temeljitega političnega in organizacijskega dela KPS in OF.

Osnovna zamisel vodstva narodnoosvobodilnega gibanja v Slovenskem primorju ob začetku vseljidske vstaje je bila, da pri italijanskih oblasteh doseže izpustitev političnih jet-

DOMISLICE

- Poredni otroci in majhna plača naredijo pridno gospodinjstvo.
- Ne žugaj s prstom, kadar te želijo pobiti s pestjo.
- Abonent je človek, ki sovravi spremembe.
- Tudi na poti v svetlo prihodnost so pogostni obvozi.
- Čas mineva, in vendar je edini, ki ostane.
- Nekateri so že tako kratkovidni, da lahko prepoznajo samo še denar.
- Monogamija je ženitveni sistem, ko morajo udeleženci igre vrniti ženo, preden si vzamejo drugo.
- Roka pogosto pograbi, kar srce ponudi.
- To, da je kdo na koncu moči, še ne pomeni, da je na koncu poti.
- Kaj pomeni levo zaščitna barva, ko pa je v kletki.
- Denar nam pomaga prenašati ubožstvo.
- Zakonska tragedija je v tem, da ne znamo živeti z ženami, za katere bi nekoč umrli.
- Bedak zna več vprašati kakor sedem modrijanov odgovoriti.
- V cirkusu igrajo živali kot ljudje in ljudje kot opice.
- Ako mož ženo zmerja, jo otroci tolčejo.
- Plašč se ne dela samo za en dež.
- Ljubezen se rodi naglo, brez pomisleka.
- Kdor veliko pije, ga kmalu zvije.
- Narod brez narodnosti je telo brez kosti.
- Ljubezen je nerazložljiva skrivnost.
- Pes, ki molči in nič ne laja, globoko zobe zasaja.
- Kamor koli greš, pojdi z vsem svojim srcem.
- Starost je prisiljena modrost.
- Proti staranju smo brez moči, toda proti temu, da bi ostareli, se lahko branimo.
- Kesanje je poskus iti vase, potem ko smo bili ravno od vsega sladkega čisto iz sebe.
- Devica je tista, ki je že nihče ni prosil.
- Kolikor starejši smo, toliko težje najdemo v zgodovini slavna imena, ki v naših letih še niso nič pomenila.
- Diktatura je oblast, ki tisto, česar ne prepove, ukaže.
- Sedanjost je čas, ko gladimo preteklost za bodočnost.
- Obstojijo očitki, ki hvalijo, in hvale, ki obrekujejo.
- Pri življenju v dvoje je neogibno, da zahteva žena moža popolnoma zase, kakor tudi mož zahteva ženo izključno zase.
- Plemenite sadove si pridobiva učenje z naporom, slabe obira brez truda.
- Človek brez značaja je mlin na veter.
- Čas, ki krepi prijateljstvo, slabi ljubezen.
- Včasih je dovolj, da človek opazuje druge, da bi videl sebe.
- Nekateri ljudje so zopni kljub zaslugam, drugi pa prijetni z napakami vred.
- Laže je živeti z eno žensko ali enim moškim kakor z več ženskami ali moškimi.
- Veliko jih je, ki jih niso učili pameti, pa vendar po pameti žive.
- Duhovno sorodstvo je najboljša žlahta.

Moderni, lepo oblikovani, dobro se prilagajoči, zelo poceni, to so resnične prednosti

čevljev

Naši novi

POLETNI MODELI

so moderni, sodobni, posebno udobni ter ustrezajo najnovejšemu trendu evropske obutvene mode. Obiščite tovarniško prodajalno tovarne čevljev PEKO v

NAKUPNEM CENTRU

Deteljica

v Tržiču-Jugoslavija

10 avtominut od Ljubelja, direktno na glavni cesti - nasproti črpalke

KHD in nemški šovinisti...

(Nadaljevanje s 1. strani)
kazal zaskrbljenega tedaj, ko je bila prodana italijanski podjetnici.

Tako odločnega in za nacionaliste poraznega odgovora kot sedaj v zvezi z Reberco KHD vsekakor že dolgo ni prejel. Odgovor pa seveda velja tudi tistim, ki skušajo k nacionalistični brozgi v volilnem boju pristaviti svoj strankarski lonček. V trenutku, ko je vsakomur znano, da so se izjalovili vsi poskusi, da bi za reberško tovarno dobili domače interesente in je zato ponudba švicarsko-jugoslovanske skupine edina rešitev, se OVP-jevske „pobude“, naj bi tovarno prevzelo kako podržavljeno podjetje, zelo hitro razblinijo kot cena volilna propaganda, ki je gotovo niti njeni avtorji sami ne jemljejo resno. Predvsem pa je v tej situaciji naravnost izzivalno demagoška zahteva FPO, naj ljudstvo odloči, če naj bo reberška tovarna prodana jugoslovanskim interesentom — očitnejše zlorabe demokratične ureditve ljudskih glasovanj si namreč ni mogoče predstavljati.

Sicer pa se ravno v tej zvezi odkriva značilna sorodnost. Tudi KHD je pred leti začel zbirati podpise, da bi izsilil ugotavljanje manjšine. Taktikrat je vlada kapitulirala pred nemškimi nacionalisti, ki so zlasti preko

FPO uveljavili svoje predstave in zahteve v zloglasnem protimanjšinskem paktu treh strank. Danes se na relaciji KHD-FPO spet manifestira povezanost, ki je osnovana na očitni duhovni sorodnosti: FPO oz. njena predhodnica VDU ne spada med avstrijske državotvorne stranke, nastala je šele tedaj, ko je bilo bivšim nacionalistom spet dovoljeno politično udeleževanje, pa v vseh 30 letih obstoja ni „utegnila“, da bi se nedvoumno priznala k avstrijski sorodnosti; koroški „brambovci“ pa se po izjavi njihovega ideologa Steinacherja že v plebiscitni dobi niso borili za Avstrijo marveč za velikonemško bodočnost.

Nauk, ki ga je prejela ta „zakonska zveza“ (kakor je povezavo med FPO in KHD imenoval sam predsednik svobodnjakarjev) minulo nedeljo v Pliberku, je vzpodbuden začetek zorenja politične miselnosti med koroškimi prebivalstvom. Ta proces pa bo gotovo prispeval k temu, da se bo vedno več ljudi ne glede na narodno pripadnost, jezik ali politično usmeritev odločalo proti nacionalističnemu hujskanju in čuvarstvu na narodnostno mržnjo — za mirno sožitje, medsebojno spoštovanje in enakopravno sodelovanje v korist skupne domovine.

Nov živalski park

Nova atrakcija Celovca in tudi dežele Koroške je naravni živalski park ob Vrbskem jezeru, ki bo v prihodnjih dneh odprl svoja vrata, tako da bo na razpolago širokim ljudskim množicam. Živalski park se nahaja kot že omenjeno v Celovcu ob Vrbskem jezeru in v bližini svetovno znanega Minimundusa.

V tem pokrajinsko idiličnem kraju se boste srečavali z jeleni, srnami, mufloni, malimi konjički in drugimi živalmi. Poleg tega je v okviru tega parka tudi botanični vrt z alpinumom. Posebnost pa je vsekakor 800-letni macesen in drugo drevje, ki je imensko označeno s posebnimi tablicami, tako da bodo tudi meščani imeli priložnost spoznati po imenu tista drevesa, ki jih zunaj na deželi poznajo vsi od kraja, prav posebno pa kmetje, ki imajo stalno opravilo z gozdom in naravo. Tudi majhni bazarji z ribami in divjimi racami skrbijo za popestritev itak pokrajinsko tako romantičnega okolja, skozi katerega vodijo tudi lepe sprehajalne poti, ob katerih se sprehajajo pisani fazani in druga perjad. Tudi mlin na vodo prispeva svoje, da je ta kraj res privlačnost posebne vrste. Da pa sprehajalci in občudovalci tega naravnega parka ne bi prišli prekratko, jim je na razpolago tudi restavracija — Berghof, kjer je bogato preskrbljeno za telesni blagor. Naj še omenimo, da imajo otroci možnost, da jezdijo male konjičke — ponije, kar je predvsem privlačno za otroke. Ne nazadnje je treba povedati, da je ta naravni živalski park z vsemi temi posebnostmi velika privlačnost zlasti za fotomaterje, ki imajo tam odlično in ogromno izbiro motivov.

Naslednji petek 11. maja bo celovški župan Leopold Guggenberger otvoril to najnovejšo privlačnost Koroške, ki bo prav gotovo imela velik odziv prebivalstva od blizu in daleč. Obisk tega novega naravnega azila toplo priporočamo.

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah va bi na

„MATERINSKO PROSLAVO“

v nedeljo, dne 13. maja 1979 ob 19. uri pri Pušniku v Ločah.

Na sporedu so:
recitacije Šolarjev, nastop domačih tamburašev, nastop domačega moškega zbora in družabni večer

Prisrčno vabljeni!

Tečaj jadrnanja na deski

Slovenska športna zveza vabi na tečaj jadrnanja na deski, ki ga namerava organizirati v mesecih — maj, junij, september in oktober DELTA klub iz Ljubljane. Namen tečaja, ki bodo ob koncu tedna v Katoru pri Umagu je seznanitev z novim športom, ki se je zaradi svoje privlačnosti, cenčnosti, preprostosti in odlične rekreacije, ki jo nudi, že skoraj razvil v množičen šport.

Cena tečaja je 500 ND. V ceni je vračunana vožnja z avtobusom iz Ljubljane do Umaga in nazaj (odhodi bodo ob sobotah zjutraj in povratki ob nedeljah večer), polni penzion, predavanje o teoriji jadrnanja in praktičen tečaj jadrnanja na deski, ki ga vodijo strokovni učitelji. Vsak tečajnik se mora vpisati v klub, članarina pa znaša 100 ND letno.

Če ste za to zvrst športne rekreacije zainteresirani, sporočite to na naslov: DELTA klub, Gosposvetska 4, poštni predal 351, 61000 Ljubljana; telefon 061-326 708

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podju ni vabi na

„MATERINSKO PROSLAVO“

v nedeljo 13. maja 1979 ob 14.30 uri pri Voglu v Sentprimožu.

Spored: nastop otrok iz vrta, nastop otroškega zbora SPD „Danica“, recital — pesmi posvečene materam, nastop ansambla „Mladimi“ — študentje 6.a razreda slovenske gimnazije (prvi javni nastop).

Prisrčno vabljeni predvsem mlade mamice, mame in babice.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu in Katališko prosvetno društvo v Smihelu pri Pliberku vabita na prvo gostovanje beneških Slovencev na Koroškem, na predstavo drame

Izidorja Predana EMIGRANT

Režija: Adrijan Rustja

v soboto 5. maja 1979 ob 20. uri v farni dvorani v Smihlu pri Pliberku.

Gostuje: Beneško gledališče iz Benečije.

Po predstavi bo nastopil mešani pevski zbor „Rečan“ iz Benečije.

Številna udeležba bo za naše rojake iz Benečije najlepša dobrodošlica!

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 4. 5.: 14.10 Celovški radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

SOBOTA, 5. 5.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 6. 5.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 7. 5.: 14.10 Celovški radijski dnevnik — Koroški zbori.

TOREK, 8. 5.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Celovški radijski dnevnik — šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 9. 5.: 14.10 Celovški radijski dnevnik — Minute z... — Iz koroške literarne delavnice: Andreja Hartmann bere svoje pesmi.

ČETRTEK, 10. 5.: 14.10 Celovški radijski dnevnik — Mladinska oddaja: Matura.

AVSTRIJA 1

PETEK, 4. 5.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Zvok iz človeške roke — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Ariane — ljubezen ob popoldnevih — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Slike naše zemlje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Zgodovina plovbe — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Oddaja XY — 21.25 Tendence, trendi, tradicije — 22.10 šport — 22.25 Propad Troje — 0.15 Poročila.

SOBOTA, 5. 5.: 15.25 Danes je poroka mojega moža — 17.00 Kdo rokodelci z nami — 17.30 Pinocchio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Nastop svetovno znanih lutk — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Pustite nas lagati — 21.55 šport — 22.20 Film z divjega zapada — 0.10 Poročila.

NEDELJA, 6. 5.: 14.25 Roparska ladja — 16.00 Zlata plitka — 16.30 Volitve v državni zbor — 17.25 Klub seniorjev — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Volitve v državni zbor — 18.45 šport — 19.00 Volitve

Čahorče

Pred dnevi nas je za vedno zapustil najstarejši kotmirški občan, 97-letni Valentin Begusch iz Čahorč. Bil je zelo delaven, samozavesten in napreden mož. Spadal je k tistim ljudem, ki so že od nekdanj nasprotovali fašizmu in Hitlerjevemu nacizmu. Znan pa je bil tudi po tem, da se je svojčas pridno držal starega običaja — kresovanja ob Ciril-Metodovem dnevu.

Pogreba se je udeležilo veliko pogrebcev. Pokojnega Valentina Beguscha bomo ohranili v lepem spominu, svojcem in sorodnikom naše globoko sožalje.

ŠPORTNI VESTNIK

BOJ ZA OBSTANEK V 1. ZVEZNI NOGOMETNI LIGI JUGOSLAVIJE: OLIMPIJA PREGAGALA ŽELJEZNIČARJA Z 2:1

Na domačem štadionu za Bežigradom je imela Olimpija v nedeljo zvečer za nasprotnika Željezničarja iz Sarajeva, ki se nahaja na lestvici na 7. mestu.

Prvi polčas je bil dokaj nepomemben do 31. minute: tedaj je namreč sodnik izključil po medsebojnem porivanju dva igralca: predčasno sta morala z igrišča Olimpijin Buza ter Sarajevič (Željezničar). Ni trajalo dolgo in sodnik je poslal 2. igralca Željezničarja z igrišča: po hudem prekršku nad Bolevskem je bil izključen Starovlah, ki igra tudi v jugoslovanski reprezentanci. Nekaj minut pred koncem prvega polčasa je zatresel mrežo Calasan, vendar je to storil iz nedovoljenega položaja, tako da zadelek ni veljal.

Drugi polčas se je začel tako zburljivo kot se je prvi končal, toda iz športnega vidika: reprezentant Paprica je prehitel celotno Olimpijino obrambo in zanesljivo zatresel mrežo. Olimpija je zdaj igrala na vse ali nič. Stalnim napadom je končno v 64. minuti sledil tudi prvi zadelek za Olimpijo: Tomič je z desne strani podal v kazenski prostor, tam sta zgrešila žogo Calasan ter golman, žoga pa je prišla do Marka Elsnerja, ki je iz kakih 10. metrov zanesljivo zatresel mrežo Sarajevčanov.

Sledila je totalna ofenziva Olimpije. Tri minute pred koncem je sodnik razveljavil drugi gol Olimpije. Toda 30 sekund pred koncem tekme se je Olimpiji le posrečilo dati zmagovalni gol, dal ga je Peter Ameršek.

Olimpija je igrala takole: Dalanovič, Terčič, Iskra, Lakovič, Klampfer (Elsner), Tomič, Ameršek, Bolevski, Calasan, Petrovič, Buza.

Na lestvici vidi zdaj Hajduk, drugi

pa je Dinamo iz Zagreba. Konec lestvice pa izgleda takole: 16. Olimpija 19 točk, 17. Zagreb 18 točk, 18. Beograd 17 točk.

Iz 1. zvezne nogometne lige izpadeta zadnja dva.

HSV-MLADINCI — SAK-MLADINCI 1:1

V torek, 1. maja, so slovenski mladinci igrali proti vojaškimi mladincem v kasarni Lendorf. Ker so manjkali nekateri igralci iz štandardne ekipe, SAK ni mogel igrati v najmočnejši postavi.

Zdaj pa h tekmi sami: že v začetni fazi igre se je videlo, da sta ekipi približno enako močni. Fizično premoč nasprotnika so naši mladi izenačili z boljšo tehnično igro.

Čeprav so mladinci slovenskega atletskega kluba imeli boljše možnosti za zadelek (v prvi minuti Gregorič Štefan, potem se Gregorič Stanko, Wieser in Kreutz), je nasprotnik povedel z 1:0. Gol je padel zelo nesrečno: po centerštu nasprotnika je hotel branilec našega moštva rešiti situacijo, toda žoga se mu je nesrečno odbila v lastni gol. Zdaj so naši igrali še bolj napadalno, toda zadelek se jim ni hotel posrečiti.

V drugem polčasu je slika ostala ista: naši so napadali, a nasprotnik je bil vselej nevaren v protinapadih. Po 5. minutah pa so mladinci v 2. polčasu zasluženoma izenačili; po podaji Grlica je iz kakih 15 metrov z natančnim strelom v levi zgornji kot izenačil Mirko Wieser, ki je bil nekaj minut nato po nepomembnem prekršku za deset minut izključen. Čeprav številčno decimirani, so naši mladinci naprej nevarno napadali, toda ostalo je pri rezultatu 1:1.

Igrali so: Jenšič, Dloplj, Zdouc, Kumer, Wieser Flori; Sadiak, Kreutz, Wieser Mirko; Gregorič Štefan, Gregorič Stanko, Grlic.

— 20.15 Projekt Honnet — 21.45 Schellacks & Schellacks & Schellacks.

NEDELJA, 6. 5.: 17.00 Volitve v državni zbor — 17.05 Neznane z rumenimi čevlji — 18.00 Volitve v državni zbor — 18.05 Gospodarji puščave izumirajo — 19.00 Volitve v državni zbor — 19.05 Hollywood, Hollywood — 20.00 Volitve v državni zbor — 20.10 Hollywood, Hollywood — 21.15 Volitve v državni zbor.

PONEDELJEK, 7. 5.: 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Po Humboldtovih sledih v Mehiki — 19.30 Orientacija — 20.00 Ljudje v Manhattanu — 20.45 Vstop prost — 21.45 Čas v sliki — 22.15 Med prostitutkami.

TOREK, 8. 5.: 18.00 Italijanščina — 18.30 Novo v znanosti — 19.30 Jazz-gimnastika — 20.00 Mozart — 21.35 Čas v sliki s kulturo — 22.10 Klub 2.

SREDA, 9. 5.: 18.00 Francoščina — 18.30 Pregled — 19.00 Izobrazba v podjetju — 19.30 Zgodovina za zgodbo — 20.00 Telesobjektiv — 20.45 Z dežnikom, šarmom in melono — 21.35 Čas v sliki s kulturo — 22.10 Trailer.

ČETRTEK, 10. 5.: 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Jazz-gimnastika — 20.00 Pristni Dunajčan se ne zgubi — 20.50 Solo za Dolores Schmedinger — 21.40 Čas v sliki s kulturo — 22.15 Klub 2.

Hotel Obir

v Železni Kapli

zaposli
MLADEGA KUHAJA (Jungkoch)

- Pogoji dokončana šola za kuharski poklic
- nastop po dogovoru
- čas zaposlitve poletna sezona 1979

AVSTRIJA 2

PETEK, 4. 5.: 18.00 Orientacija — 18.30 Pogreznjeni svetovi Romana Vischniaca — 19.30 Trije poletni dnevi — 20.15 Novo v znanosti — 21.25 Kronika Adamsov — 22.25 Čas v sliki s kulturo in karikaturami tedna — 23.00 Petkova mednarodna predstava.

SOBOTA, 5. 5.: 16.00 Vstop prost — 17.00 Klub regional — 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Vedno ta Miha — 19.30 The Munsters

VSI NA NOGOMETNO TEKMO

SAK - Šmihel v Labotski dolini

v nedeljo, dne 6. maja 1979, na domačem igrišču v Celovcu (Koschatova igrišče)

- I. moštvo ob 16.30 uri
- II. moštvo (pod 21) ob 14.45 uri
- Mladina ob 13.30 uri proti moštvu iz Bilčova

Prisrčno vabljeni!